

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Martin Strumienský

VI. ročník – kombinované studium

Obor: pedagogika – správní činnost

MLÁDEŽ A DROGY

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Linda Švrčinová

OLOMOUC 2010

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Jablunkov.....

.....

podpis

Děkuji Mgr. Lindě Švrčinové za odborné vedení a pomoc při vypracování mé diplomové práce.

Martin Strumienský

Obsah:

Teoretická část

Úvod.....	7
1 Droga – definice, základní pojmy a výrazy.....	8
1.1 Rozdělení drog.....	10
2 Drogy v jiných kulturách.....	11
2.2 Produkce a distribuce drog.....	12
2.3 Průměrné ceny drog v ČR v letech 2005 – 2007.....	13
2.3.1 Dostupnost drog a jejich cena v jednotlivých krajích.....	13
3 Drogová závislost a její příčiny.....	16
3.1 Definice závislosti.....	17
3.2 Zkušenost mládeže s drogami.....	18
3.3 Vlivy prostředí.....	18
3.4 Drogový problém a jeho prevence.....	19
3.4.1 Strategie prevence rizikových projevů chování.....	24
3.4.2 Jak odhalit braní drog.....	25
3.4.3 Účinky drog.....	27
4 Legalita drog.....	30

Praktická část

1 Cíle výzkumu.....	36
1.1 Hypotézy.....	36
1.2 Výzkumné metody.....	37
1.2.1 Dotazník.....	37
1.3 Charakteristika výzkumného vzorku.....	41
2 Vyhodnocení dotazníku.....	43
3 Interpretace cílů výzkumu.....	71
3.1 Zhodnocení hypotéz.....	73
Závěr.....	75

Seznam literatury.....	76
------------------------	----

Přílohy

Anotace

CITÁT

„Lituju dne, kdy jsem poprvé viděl crack. Stálo mě to všechno – to znamená hodně. Ztratil jsem respekt k sobě samému, přišel jsem o své přátele a lidi, které jsem znal. Jen mě to ponížilo.“

(Narkoman)

Teoretická část

Úvod

Velkým problémem naší současné společnosti jsou drogy a jejich zneužívání. Drogová problematika existovala v České republice i před rokem 1989, ale otevření hranic její šíření značně urychlilo. Droga se stala velkou módou na „Západě“, především mezi osobnostmi uměleckého světa. Šedesátá léta jsou často spojována s drogami. Některé slavné osobnosti až příliš propadli drogám, alkoholu a zemřeli na následky jejich zneužívání, jako např. Jim Morrison, Jimi Hendrix, Marilyn Monroe. V sedmdesátých letech se stává módním trendem užívání heroínu. Tato vysoce návyková látka je příčinou mnoha násilných činů a úmrtí v celé společnosti. Velmi znepokojující a alarmující je skutečnost, že společnost se stává stále více tolerantnější k užívání tzv. „měkkých“ drog neplnoletou populací a odmítáním pomoci lidem závislých na návykových látkách. Počet toxikomanů je stejně vysoký jako počet alkoholiků.

Ve své práci se budu zabývat některými vztahy mezi mladými lidmi a drogami. Teoretická část bude zaměřena na vysvětlení pojmů týkajících se rozdělení drog, vysvětlení jejich účinků na lidský organismus a na drogovou prevenci. V praktické části se budu snažit zjistit, jaké má dnešní mládež zkušenosti a názory na experimentování s drogami a dále pomocí výzkumu o potvrzení či vyvrácení daných hypotéz. Výzkum budu provádět formou anonymních dotazníků, které zpracuji pro žáky základních škol od 6. ročníku do 9. ročníku a pro studenty středních škol od 1. ročníku do 4. ročníku.

1 Droga – definice, základní pojmy a výrazy

Drogy se dají definovat jako omamné látky, které mění stav člověka různými způsoby. Získávají se buď z rostlin nebo chemickou syntézou. Člověk si může vypěstovat návyk buď psychický nebo fyzický a stává se z něho toxikoman. Dle J. Presla (1995) „*lze asi drogu chápat jako každou látku, ať již přírodní nebo syntetickou, která splňuje dva základní požadavky :*

1. *má tzv. psychotropní účinek, tj. ovlivňuje nějakým způsobem naše prožívání okolní reality, mění naše vnitřní naladění – prostě působí na psychiku*

2. *může vyvolat závislost, má tedy něco, co se z nedostatku vhodnějšího pojmenování někdy označuje jako „potenciál závislosti“ (Presl, 1995, s. 9).*

Světová zdravotnická organizace (WHO) definuje pojem toxikoman jako každou oběť fyzické či psychické závislosti nebo obou závislostí dohromady.

Drogy působí na naše nálady, vnímání okolí, chování, co slyšíme a cítíme. Míra rizika vzniku závislosti slouží jako hlavní kritérium pro dělení drog na tzv. „měkké a tvrdé“, „lehké nebo těžké“, ale tato dělení jsou nesprávná. Pro správné dělení se používají termíny legální a nelegální drogy. Do legálních drog, které jsou společností akceptovatelné, patří alkohol, barbituráty, tabákové výrobky, kofein, analgetika, antipyretika, organická rozpouštědla. Do nelegálních drog, které jsou neakceptovatelné společností, patří opiáty, kokainové látky, canabionidy, amfetaminy, halucinogeny. Rozdělení drog např. v Holandsku je dáno srozumitelněji. Zde jsou skupiny drog s akceptovatelným rizikem a na skupinu s neakceptovatelným rizikem. V souvislosti s pojmem drogy souvisejí některé frekventované pojmy jako:

a) **tolerance** – *po delším užívání návykových látek klesá účinek, a proto často dochází ke zvyšování dávek. Tolerance roste i na tlumivé léky a na alkohol.*

b) **abstinenční příznaky** – *příznaky, které se dostavují po vysazení některých drog (Ganeri, 1996, s.132)*

c) **stimulanty** – tzv. budivé látky způsobující, že se jedinec cítí plný energie

d) **halucinogeny** – drogy způsobující halucinace

- e) **úzus** – užívání drogy v omezeném, kontrolovaném množství, které nepoškozuje organismus

- f) **abúzus** – nadměrné užívání, zneužívání, nejčastěji nadužívání drog nebo také jejich užívání v nevhodnou dobu (práce, těhotenství). Kromě drog v běžném slova smyslu se abúzus týká i alkoholu, kofeínu, tabáku a některých léků (Linhart a kol., 2004, s.16), (Marhounová; Nešpor, 1995, s.104)

- g) **misúzus** – zneužívání, škodlivé užívání, např. alkoholu, drog, léku (pro změnu nálady) a to bez lékařského doporučení
(http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&cizi_slovo=mis%FAzus) [cit. 16.9.2009]

Moderní přetechnizovaná doba vedle výhod a vymožeností, které přinesla a přináší, má také své mínusy. Jejich kořeny jsou velmi hluboké, vzájemně spjaté a postihnout je v celé šíři zde není dost dobře možné. Pokusím se jen nastínit několik myšlenek ve spojitosti s drogovou problematikou. Drogy jsou opředeny mýtem. Dávají možnost nahlédnout někam, kam běžně není přístup a navíc je to ve většině případů zakázané, tím pádem o to lákavější. Jsou zdrojem tolika různých příjemných prožitků (z počátku) a to teď hned a bez námahy. V drogách se točí obrovské peníze. A společnost, ve které žijeme, je, ať chceme či ne, především tvrdě materialistická.

V současné době jsou drogy všeho druhu k dostání všude (zejména ve větších městech – v klubech, školách, na ulici...). Užívá je stále více lidí. Nejohroženější skupinou se stala 15 – 25 letá mládež. K tomu přispěl především listopad 89. Mnoho lidí bylo svým způsobem naivních v doufání, že demokracie přinese jen krásné. Společnost byla naprosto nepřipravena čelit drogové expanzi. I přes některé varovné hlasy byl problém podceněn. Drogové mafie velmi rychle využily možnosti nového odbytiště a tradičně dobrého organizačního a inteligenčního potenciálu zdejších obyvatel.

Pád socialismu a konflikt v zemích bývalé Jugoslávie otevřel nové drogové trasy, z nichž některé vedou také přes naši výhodně položenou republiku. Jedná se zejména o jednu z větví heroinové Balkánské cesty a kokainovou Jihoamerickou cestu. Nevyhovující stav legislativy. Nedostatečné množství specializovaných policistů.

Snadná dostupnost drog, určitá módnost a příchod zakázaného ovoce udělaly a dělají na české drogové scéně své.

Aby bylo zřetelně vidět, že drogy se opravdu do naší země dovážely a dovážejí, uvádím několik drogových deliktů, které jsou pouze zlomkem úspěšné práce české národní protidrogové centrály, policie a celníků.

14.1.1991 – na hranici s Rakouskem v Hatích na Znojemsku bylo u občanů ze severních Čech vracejících se z Turecka zajištěno 10.28 kg heroinu se stopami papaverinu; hodnota zadržného zboží činila pět až šest miliónů marek.

30.9.1991 – celníci na přechodu do Polska v Bělovsi u Náchodu našli v československém kamiónu, který vezl pro soukromou firmu fazole pocházející z Kolumbie, 98 kg kokainu.

13.4.1994 – na hraničním přechodu Folmava zadrželi celníci 30 kg heroinu v hodnotě 55 miliónů korun; droga byla objevena v tureckém kamionu směřujícím do západní Evropy po „tzv. balkánské trase“.

9.4.1995 – národní protidrogová centrála zadržela dva hlavní pachatele pokusu propašovat z Kolumbie do ČR během uplynulých dvou let asi 700 kg kokainu v hodnotě 900 miliónů korun; část byla podle odborníků určena pro český trh. (Doležal, 1997)

1.1 Rozdělení drog

Rozdělení drog:

1. Podle míry rizika vzniku závislosti

lehké – lze je v podstatě konzumovat, tedy užívat v přijatelných intervalech a množstvích (káva, tabák, alkohol a produkty konopí)

těžké – jejich užívání je vysoce rizikové a vznik závislosti je vysoký

2. Podle původu

syntetické – vyráběné synteticky, patří sem lepidla a rozpouštědla, pervitin, LSD, extáze (MDMA)

přírodní – získané z přírodních zdrojů, např. konopí, marihuana, hašiš, heroin, morfin, kokain, crak

3. Podle účinku

konopné drogy – negativní fyzické a duševní účinky. Např. zvýšení srdečního tepu, krví podlité oči, sucho v ústech a krku. Do této kategorie patří marihuana, hašiš a hašišový olej

opiáty – omamné drogy, chvilkový únik od všech starostí běžného života. Opiáty jsou získávány ze surového opia. Do této kategorie patří především heroin, morfin, kodein.

stimulační látky – celková stimulace a povzbuzení organismu s následným hlubokým propadem do depresí. Zde patří kokain, pervitin, extáze (MDMA), PCP.

halucinogeny – po požití dochází ke změně vnímání, vnímání je porušeno do různé hloubky a intenzita může vést k vyvolání obrazu toxické halucinogenní psychózy. Do této kategorie patří LSD, lysohlávky, T tzv. „téčko“.

psychotropní látky – jedná se o léky, které se zneužívají jako drogy. Např. alnagon, diolan, subutex, rohypnol.

těkavé látky – vyznačují se silným narkotickým (tlumivým) účinkem a velice snadno dochází k předávkování a následné smrti. Nejčastějším zástupcem je toluen, aceton, perchloretylen.

(<http://chytrak.chytry.cz/rozdeleni.html>) [cit. 16.11-2009]

2 Drogy v jiných kulturách

Jednotlivé země a jejich kultury mají své vlastní drogy a své zkušenosti, jak s drogami zacházet. V jižní Americe v Andách roste rostlina koka, z jejíchž listů se vyrábí kokain. Tato droga se stala velkou módou v západním světě. V roce 1903 přestal být kokain součástí kokakoly. Opiový mák, který roste v Asii a na Dálném Východě je základem drogy zvané opium. Jeho narkotické účinky znali již staří Řekové a Římané. Mezi Čínou a Británií byl aktivně podporován obchod, který byl velmi výnosný. Z opia se vyráběl lék zvaný laudanum, který byl volně dostupný až do začátku 20. století.

V Číně se hojně užívalo konopí jako bylinný lék už roku 2700 před Kristem. V Asii a západní Indii se konopí ve velkém počtu využívalo k náboženským účelům. V USA byly účinky konopí testovány na léčbu glaukomu (oční nemoc), astmatu a roztroušené sklerózy. (Ganeri, 2001)

2.2 Produkce a distribuce drog

Balkánská cesta – tato drogová cesta je zavedeným pojmem a každý z nás o ní určitě už někdy slyšel. Tato cesta zůstává pořád jako hlavní trasa dovozu heroinu do České republiky. Můžeme zaslechnout, že balkánská trasa zásobuje kolem 70 procent drogový trh v Evropě a za těmi 70 procenty stojí většinou Albánci. Mezi největším odběratelem západní Evropou a největším producentem Afgánistánem prochází největší množství heroinu. V zemích kolem Afgánistánu je cca 5 miliónů uživatelů, kdežto v Evropě to je „pouze“ 1,3 miliónů, ale i tak je Evropa lukrativnější místo pro distribuci drog. Kilogram heroinu má v západní Evropě cenu kolem 30 000 dolarů. Jelikož má Balkán s Evropou živé obchodní, pracovní a turistické vztahy je Evropa z ekonomického hlediska jednou z nejlepších možných spojnic k nejvýnosnějšímu prodeji. Balkán je nejdůležitější jako heroinová spojnice, ačkoli jím prochází i kokain, opium, hašiš, marihuana či syntetické drogy. Největší dodávky kokainu ovšem nejsou z Balkánu, ten slouží jako doplňková trasa pro tuto drogu, ale hlavní přísun vede přes evropský západ, hlavně přes Španělsko.

Význam Balkánu pro pašování kokainu roste, pořád však zůstává pouze záložní trasou a kokain tudy většinou putuje opačným směrem než heroin. Ze západní Evropy na východ. Opium má ve spotřebě celkově malý význam, hašiš se dodává především ze zemí Maghrebu a syntetické drogy se hojně produkují uvnitř samotné Evropské unie. Část drog je zachycena při průchodu Pakistánem, Iránem a Tureckem. V posledních letech putuje ročně do střední a západní Evropy kolem 80 tun heroinu (kolem 10 tun bývá odhaleno), což činí průběžně kolem tří čtvrtin prodeje.

Balkánská cesta byla původně opravdu cestou, která vedla z Bulharska do Jugoslávie (Srbsko-Chorvatsko-Slovinsko), odtud do Rakouska, Itálie a do důležité cílové stanice – Německa. Balkán je převážně oblastí tranzitní, není zde ani velká spotřeba a ani velká produkce drog. V produkci ovšem nemůžeme pominout výrobu syntetických drog, přičemž motivace k této výrobě je podobná jako v Česku. Jsou určeny především pro uživatele, pro které je heroin nebo kokain příliš drahý. Syntetické drogy jsou levnější a suroviny pro výrobu lze získat na místním trhu. Gram heroinu stojí v západní Evropě od 50 do 100 dolarů, ve Skandinávii dokonce přes 200 dolarů. Dá se tedy říct, že distribuce je ještě výnosnější než pašování. Na evropském trhu hrají nejdůležitější roli Turci, Kurdové a Albánci. V jejich stínu, s velkým odstupem, stojí Srbové. Tyto národnosti žijí nejen na uvedené trase, ale i v cílových zemích. Balkánští

obchodníci nehrají významnější roli v Polsku, Francii, Španělsku či Belgii. (http://www.drogy.net/clanek/jdou-jdou-tou-balkanskou-cestou_2010_01_12.html) [cit. 19.1.2010]

2.3 Průměrné ceny drog v letech 2005 – 2007

Tabulka 1 Průměrné ceny drog v ČR

Průměrné ceny drog v ČR (pouliční prodej v Kč/ g)			
Droga	2005	2006	2007
Extáze	212	225	213
Hašiš	245	265	256
Heroin	1089	1092	1100
Kokain	2246	2215	2056
LSD	181	157	177
Marihuana	167	189	174
Pervitin	1017	1060	1131

Tabulka nám ukazuje průměrné ceny drog v korunách za jeden gram při pouličním prodeji. Je vidět, že se ceny v jednotlivých letech, mění, ale tato změna není markantní.

2.3.1 Dostupnost drog a jejich cena v jednotlivých krajích

Obrázek 1 Rozdělení České republiky na kraje

Karlovarský kraj

- droga se nedá sehnat moc snadno
- ceny: Marihuana – 200 Kč/ g
Pervitin – 100 Kč/ čára

Ústecký kraj

- droga se dá celkem sehnat
- ceny: Crack – 600 Kč/ dvě psaníčka
Pervitin- 200 Kč/ balíček
Marihuana – 250 Kč/ g
Hašiš – 250 Kč/ g
LSD – 250 Kč/ papírek

Liberecký kraj

- droga se dá sehnat celkem snadno
- ceny: Marihuana – 250 Kč/g
Pervitin – 800 Kč/g
LSD – 300 Kč/ papírek
Extáze – 250 Kč/ tableta

Královehradecký kraj

- droga se dá sehnat těžko
- ceny: Marihuana – 250 Kč/g

Olomoucký kraj

- droga se nedá téměř vůbec sehnat, pokud neznáte „vhodné“ lidi
- ceny: Marihuana – 50 Kč/ cigareta
Pervitin – 250 Kč/ vstupní dávka
Kokain – 1500 Kč/g

Moravskoslezský kraj

- droga se dá sehnat celkem snadno
- ceny: Marihuana – zdarma první dávka, 250 Kč/g
Extáze – zdarma první dávka

Zlínský kraj

- droga se dá sehnat snadno
- ceny: Marihuana – 250 Kč/g
Extáze- 300 Kč/ tableta

Jihomoravský kraj

- droga se dá sehnat velmi snadno
- ceny: Marihuana – 250 Kč/g
Hašiš – 250 Kč/g
Pervitin – 1000 Kč/g
Extáze – 200 Kč/ tableta
LSD – 250 Kč/ papírek
Houby – 150 Kč/krabička na kinofilm
Kokain – 1200 Kč/g

Středočeský kraj

- drogu lze sehnat celkem snadno
- ceny: Marihuana – 200 Kč/g
Pervitin – 1000 Kč/g
Extáze – 250 Kč/tableta
Heroin – 1000 Kč/g
LSD – 250 Kč/ papírek

Jihočeský kraj

- droga se dá sehnat celkem snadno
- ceny: Marihuana – 250 Kč/g
Pervitin – 1000 Kč/g
Extáze – 250 Kč/ tableta

Praha

- droga se dá sehnat velmi snadno
- ceny: Heroin – 800 Kč/ dávka
Pervitin – 400 Kč/ dávka
Kokain – 700 Kč/dávka

Plzeňský kraj

- droga se dá sehnat velmi těžko

- ceny: Pervitin – 600 Kč/g

Extáze – 200 Kč/ tableta

Marihuana – 100 Kč/ joint

(<http://www.about drugs.estranky.cz/stranka/ceny-a-prodej>) [cit. 18.9.2009]

3 Drogová závislost a její příčiny

Proč berou někteří jedinci v každé společnosti, v každém systému a v každé době drogy? Na tuto otázku je velmi nesnadné odpovědět. Je řada faktorů, které působí na jedince. Společnost toleruje užívání tzv. legálních drog jako jsou alkohol, káva, tabák. Na tyto drogy se z důvodu jejich legitimity nahlíží jako na méně nebezpečné drogy než na heroin, kokain nebo pervitin. Přitom alkohol nebo tabák, běžně dostupné drogy, jsou vysoce návykové látky.

Závislost na droze vzniká abúzem návykové látky. Jedinec má potřebu, přání užívat drogu, nutkání v tom pokračovat, což vede mnohdy nevyhnutelně ke zvyšování dávek. Na počátku svého experimentování si myslí, že droga je pouze zpestřením jeho dosavadního života a že když bude chtít, tak se bez ní obejde. Postupem času se dostane do stádia, kdy se užívání návykové látky stane jeho potřebou a jeho organismus se této skutečnosti cele přizpůsobí. Jedinec zjistí, že droga mění jeho osobnost, chování, nálady, zjistí, že sehnat drogu není až tak obtížné, ale horší je skutečnost, čím ji zaplatit. V tomto stádiu se bude snažit přestat brát drogu. Ale ono to najednou nejde. Po vynechání pár pěkných chviliek se svým oblíbeným náčiním a svou dávkou se začnou dostavovat abstinenční příznaky jak psychické tak fyzické. Fyzické se mohou projevovat bolestmi, průjmem, pocením, zrychleným tepem nebo dechem, křečí atd. Psychické příznaky se mohou lišit v závislosti na druhu užívané látky a mohou se projevovat neklidem, úzkostí, stavy, vyčerpaností, halucinacemi. A jelikož tyto příznaky není schopen sám překonat, raději se opět uvede do stavu blaženosti a vše pokračuje dál. Z počátku, když začínal a bral vše v malých dávkách, s penězi problém nebyl. Postupem času, kdy jej propustili z práce, známí se ho zřekli a dávky drogy potřebuje častěji a ve větším množství, zjistí, že své oblíbené zboží nemá čím zaplatit a pomalu se dostává na šikmou plochu kriminality

3.1 Definice závislosti

Definice závislosti podle 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí

Syndrom závislosti: „*Je to skupina fyziologických, behaviorálních a kognitivních fenoménů, v nichž užívání nějaké látky nebo třídy látek má u daného jedince mnohem větší přednost než jiné jednání, kterého si kdysi cenil více. Centrální popisnou charakteristiku syndromu závislosti je touha brát psychoaktivní látky (které mohou, avšak nemusí být lékařsky předepsány), alkohol nebo tabák*“. (Nešpor, 2000)

Definice závislosti podle Americké psychiatrické asociace (DSM – IV)

„*Pro diagnózu závislosti by měl pacient vykazovat alespoň tři ze sedmi dále uvedených příznaků ve stejném období 12 měsíců:*

1. *růst tolerance (zvyšování dávek, aby se dosáhlo stejného účinku nebo pokles účinku návykové látky při stejném dávkování);*
2. *odvykací příznaky po vysazení látky;*
3. *přijímání látky ve větším množství nebo delší dobu, než měl člověk v úmyslu;*
4. *dlouhodobá snaha nebo jeden či více pokusů omezit a ovládat přijímání látky;*
5. *trávení velkého množství času užíváním a obstaráváním látky nebo zotavováním se z jejich účinků;*
6. *zanechání sociálních, pracovních a rekreačních aktivit v důsledku užívání látky nebo jejich omezení;*
7. *pokračující užívání látky navzdory dlouhodobým nebo opakujícím se sociálním, psychologickým nebo tělesným problémům, o nichž člověk ví a které jsou způsobeny nebo zhoršovány užíváním látky*“. (Nešpor, 2000, s.26)

J. Presl (1995, s 11) ve své knize Drogová závislost uvádí, že „*definice závislosti se časem proměňovaly, ale lze říci, že jakýsi základ vždy tvořilo několik bodů:*

- a) *nezvladatelná, neodolatelná touha po opakovaném braní drogy*
- b) *tendence ke zvyšování dávek*
- c) *existence psychické či fyzické závislosti na určité droze vyjádřená přítomností tzv. abstinčního syndromu psychického nebo fyzického typu*
- d) *negativní důsledky pro jedince a společnost.*“

3.2 Zkušenost mládeže s drogami

Tabulka 2 Zkušenost mládeže s drogami

Zkušenost mládeže s drogami (v procentech)			
	1997	2003	2007
Marihuana, hašíš	21,8	43,6	45,1
Heroin aj. opiáty	1,7	2,4	2
Pervitin	1,8	4,2	3,5
LSD, halucinogeny	2,4	5,6	5
Extáze	0,2	8,3	4,6
Haluc. Houby	0	7,9	7,4
Sedativa	10,8	11,1	9,1
Těkavé látky	7,6	9	7
Steroidy	2,2	1,1	4,3

V tabulce jsou zaznamenány jednotlivé drogy a procenta mládeže, která s danou drogou v daném roce měla nějakou zkušenost. Je zřejmé, že v roce 2003 byla zkušenost mládeže s drogami kromě marihuany, hašíše a stereoidů, největší.

(<http://www.about drugs.estranky.cz/stranka/ceny-a-prodej>) [cit. 18.9.2009]

3.3 Vlivy prostředí

Na vzniku problémů s drogami se podílí široká skupina faktorů. Např. rodiče, sourozenci, parta, škola, vrstevníci, zaměstnání, působení hromadných sdělovacích prostředků atd. Vlivy prostředí jsou nejsilnější v rodině. Nutno si uvědomit, že stejně jako zanedbávání tak i přecitlivělost jsou mimo normu. Dalším významným faktorem, který zvyšuje riziko drogového problému je vliv vrstevníků, kamarádů, skupin, part, atd. Jestliže daná skupina, do které se jedinec dostane, užívá drogy, je zřejmé, že jestli bude chtít v této skupině zůstat, začne je užívat také. Tlak ze strany okolí je velmi významným faktorem. Sebe prosazení ve skupině vrstevníků, získaný respekt dává jedinci vytoužený pocit odtržení od rodiny. Vliv blízkého prostředí nelze ani podceňovat, ale ani přeceňovat. Většina mladých lidí nedokáže odhadnout míru rizika,

když začne experimentovat s drogou. Jak již bylo v předchozích částech řečeno, jsou drogy všude kolem nás a s těmi legálními se setkáváme v běžném životě denně.

3.4 Drogový problém a jeho prevence

Primární drogová prevence

V této prevenci jde zejména o to, aby se co nejvíce snížila poptávka po drogách a aby drogy vůbec nebyly vyhledávány a konzumovány. Jedinec, žijící a pohybující se v daných společenstvích (populace jako celek, rodina, přátelé, školní kolektiv atd.) může očekávat, že tyto mu do života přinesou určitá rizika a primární prevence se snaží tyto rizika odstranit nebo oslabit tak, aby v jejich důsledku nemohl drogový problém vzniknout a to ani na bázi experimentu. Primární prevence, aby byla efektivní, by neměla být záležitostí pouze jednoho oboru (např. medicíny), ale mělo by zde jít o širokou spolupráci v nejrůznějších společenských oborech.

Účinnost primární prevence závisí na několika požadavcích:

1. měli by ji provádět ti, kteří v drogové problematice přímo působí a nebo ti, kteří byli náležitě proškoleni (např. pedagogové, kteří dobře znají své svěření a mohou problematiku drog nenásilně vložit do výuky, popřípadě o drogách s dětmi diskutovat).
2. prevence, zaměřená pouze na jednu společenskou oblast (např. dospívající mládež) je neúčinná a proto by se měla provádět kombinace mnoha způsobů zaměřených na různé skupiny a prostředí, ve kterých jsou vytvářeny normy a hodnoty:
 - *rodina a škola*
 - *intermediátoři* – jedná se o osoby, které jsou schopné mít vliv na druhé v přímém styku nebo prostřednictvím hromadné komunikace. Vedle rodičů a pedagogů to mohou být herci, trenéři, politici, lékaři atd. Velký význam v prevenci mohou mít vrstevníci nebo lidé o málo starší než je cílová populace, kteří mají přirozenou autoritu a vliv. Existují tzv. peer programy (z anglického peer – osoba v souřadném postavení), které jsou však náročné jak na trénink, tak na způsob

jejich výběru, ale jsou pokládány za jedny z nejdůležitějších v této prevenci.

- *místní společenství* – zde se jedná o vlivné osobnosti, občanská sdružení, zájmové iniciativy a důležité instituce, které mají za úkol na daném území zvýšit povědomí o drogové prevenci. V těchto případech by se mělo jednat o plánované akce, které jsou dlouhodobějšího charakteru a svou formou jsou přiměřené věku s ohledem na skupinu, její vědomosti a zkušenosti a měly by být nejlépe prováděny již v předškolním věku do nástupu puberty. Dále by akce měla klást důraz na vše pozitivní, co v jedinci, rodině a společenství je a povzbuzovat je v jejich rozvíjení, neměla by používat přístupy, jako je odstrašování, citové apely, formalismus, neosobnost v jednání a potlačování diskuze, ale naopak preferovat otevřenou diskuzi a podporovat aktivitu a zájem.

Ve shrnutí by se primární prevence dala popsat jako plošné působení na doposud nezasazenou populaci. Zde patří vše počínaje informacemi v rámci vyučování přes přípravu na rodičovství, vytváření nabídky alternativních, společensky přijatelných aktivit až po ovlivňování hodnot, názorů a postojů jak jedince, tak i celé veřejnosti a ukázka cesty ke zdravému životnímu stylu.

Sekundární drogová prevence

Tato prevence má za úkol vyhledat již vzniklý problém a jeho řešení. Zde se jedná o lidi, kteří pravidelněji nebo pravidelně užívají drogu a těmto lidem pomoci najít cestu do běžného života bez drog. Pro běžné uživatele drog je utvářen určitý systém odborné pomoci. Každá ze složek nabízí své služby podle určitých indikátorů – např. hloubka závislosti, ochoty spolupráce, motivace ke změně, psychického stavu jedince, sociálního postavení. Je třeba si uvědomit, že na pacienta při léčbě působí velká psychická a fyzická zátěž, která je vědomě organizovaná a systematická, ale jiným způsobem jde těžko dosáhnout kladných výsledků v léčbě.

Jednotlivá zařízení pro pomoc uživatelům drog:

1. **linky telefonické pomoci** – některé z nich mají nepřetržitý provoz a slouží převážně pro první kontakt, radu, pomoc krizi a podle závažnosti problému odkazují na další specializované instituce, pokud jimi sami nejsou

2. **poradny** – většina našich základních škol a středních škol má své výchovné poradce a poradce pro drogovou problematiku. Jejich úkolem je kromě provádění primární prevence také mapování situace na konkrétní škole a včasné podchycení jedinců, kteří již přišli do kontaktu s drogou. Po tomto jsou kontaktována příslušná zařízení, rodiče a zajištěna důkladnější primární opatření na škole. Výsledky těchto poradců závisí ve velké míře také na součinnosti rodičů,
3. **pedagogicko-psychologické poradny pro děti, mládež a poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy** – ne všechna tato zařízení se zabývají i drogovou problematikou. Některé tyto pedagogicko-psychologické poradny jako školská zařízení spolupracují na projektech primární prevence. Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy mohou pracovat i s rodinami jedinců užívajících drogy. Ve všech těchto poradnách by měli pracovat odborníci, kteří se pak zabývají uživateli drog u kterých je předpoklad stabilního zázemí, podpory a spolupráce jak jich samých tak i blízkých,
4. **alkoholicko-toxikologické poradny** – tyto poradny bývají většinou součástí psychiatrického oddělení nemocnic a věnují se psychickým poruchám v souvislosti s nadměrným užíváním alkoholu, tlumivých látek a postupně se orientují i na jiné nealkoholové drogy,
5. **kontaktní centra** – tyto centra jsou určeny přímo drogově závislým, u kterých není jiný poradenský přístup vhodný, nutný nebo možný. Předpokladem těchto center je psychologická dostupnost pro každého, která zvyšuje pravděpodobnost jejich vyhledání (anonymita, široká nabídka služeb),
6. **detoxikační jednotky** – detoxikace je krátkodobý (několik dnů) a střednědobý (několik týdnů) medicínský proces při vysazování drog. Jejich účelem je zbavit organismus návykové látky, pomoci jedinci překonat možné odvykací příznaky a připravit je na další léčbu. Při somatických a psychických komplikacích je nutno podávat léky. Tyto jednotky bývají součástí oddělení pro léčbu závislostí nebo psychiatrických léčen,
7. **denní stacionář** – jedná se o denní psychiatricko – psychologickou a psychosociální péči o pacienty, pro které v danou chvíli není nutný nebo možný pobyt v lůžkovém zařízení a běžná ambulantní péče je pro ně málo

intenzivní. Většinou se činnosti těchto stacionářů skládá z individuální a skupinové psychoterapie a sociální terapie,

8. **ústavní léčba** – tato léčba se provádí ve zdravotnických zařízeních a skýtá pro narkomana bezpečnější ochranné prostředí, jelikož zde nemá snadný přístup k návykovým látkám a nedostává se často do situace, které v běžném životě fungují jako „spouštěče“,
9. **terapeutické komunity** – v těchto komunitách probíhá dlouhodobý léčebný a resocializační program. Jejich zvláštností je, že se pacient co neaktivněji podílí na léčbě a je zde vytvořena obousměrná komunikace mezi pacientem a členy terapeutického týmu. Důležitou roli hraje zpětná vazba (jak jedinec působí na druhé), která vytváří základ socializačního učení a změněného pohledu na sebe sama. Jsou stanovena jasná pravidla,
10. **doléčovací a resocializační centra** – jsou určeny pro pacienty, kteří prošli určitým typem léčby. Pomáhají jim při stabilizaci ve zcela nových podmínkách života. Jsou zde nacvičovány situace selhání, jak se zachovat a co dělat, jestliže dojde k opětovnému užití drogy a aby člověk poté opět nepropadl závislosti,
11. **zařízení azylového typu** – zde přicházejí jedinci, kteří drogu brát chtějí, ztratili domov, blízké a nikdo o ně nestojí. V těchto domech jim je poskytnuto jídlo, oděv, hygienický servis a případně lékařské ošetření. Ubytování je zde na přechodnou dobu,
12. **anonymní narkomané** – jedná se o mezinárodní organizaci (Narcotics Anonymus). Zde jde o zcela jiný pohled a vedení závislých lidí, kteří se pravidelně scházejí ve skupinách, pracují anonymně, jsou samostatní a nejsou vedeni profesionály. Organizace je otevřena pro všechny, kteří chtějí přestat brát drogy.

Terciální prevence

Snižování negativních důsledků, které způsobuje užívání drog. Tuto prevenci nemůžeme chápat jako řešení, ale jako nabídku menšího zla. Program harm reduction počítá s tím, že v naší společnosti žijí lidé, kteří brání drogy nevidí nebo nechtějí vidět jako problém a tudíž nemají potřebu se léčit. Musíme si uvědomit, že to nejsou pouze jedinci, na kterých je brání drogy zřetelně vidět, ale je to i podstatná část naší mládeže.

V rámci programu harm reduction se např. provádí výměna použitých jehel za jehly nepoužité. Tyto výměny nemůžeme brát jako podporu braní drog, ale jako prevenci, před různými infekcemi, jelikož těm, co berou drogy intravenózně, málo záleží na tom, jakou stříkačkou si drogu podají, protože svou dávku drogy potřebují a zde právě dochází k přenosu v lepším případě žloutenky a v horším případě viru HIV. A právě skupiny toxikomanů beroucí si drogu intravenózně jsou co do rizika přenosu infekcí jednou z nejnebezpečnějších skupin.

Pouhá nabídka výměny čistých stříkaček a nepoužitých jehel však nestačí. Musí být neustále vyvíjen určitý tlak a neustálé opakování a vysvětlování, aby daní uživatelé opravdu nepoužité jehly a stříkačky používali. Ve větších městech pracují pracovníci (tzv. street workeri), kteří nejenže chodí do míst, kde se narkomani scházejí a nabízejí nepoužité jehly a tištěné letáky s jednoduchými informacemi, ale také navazují kontakty a zvou do středisek. Nezřídka to jsou první kroky narkomana k jeho léčbě.

Do terciární prevence se také řadí substituční program. V tomto programu se jedná o to, že nečistá ilegální droga se nahradí drogou chemicky čistou a tato čistá droga se legálně podává v určeném zařízení. Účelem tohoto programu je, aby narkomani, kteří jsou závislí na droze a na tuto drogu si v pozdějším stádiu vydělávají např. krádežemi, prostitucí atd., začali brát drogu legálně, v čisté podobě a bezpečným způsobem – ústy. Nabízí se tady šance začít žít normálněji, najít si zaměstnání a začlenit se zpět do společnosti. V prvotní fázi se zde vlastně jedná o určitou sociální pomoc s určitými formami terapie, která může vést až k úplné abstinenci. Pokud ne, stane z narkomana obdoba člověka, který je denně odkázán na svůj lék (např. jako diabetik na inzulin). Substituční program se ale může uplatnit pouze u závislých na opiátech a nehodí se u léčení začínajících závislostí a kombinovaných závislostí (např. heroin a alkohol), kde může být podávání náhražky za riskantní. Nejznámější náhražkou je syntetický opiát methadon. (http://toxi-k.wz.cz/drogy/prev_cr.htm) [cit. 5.2.2010]

Charakteristika a druhy prevence podle B. Krause, J. Hroncové a kol.:

Pojem prevence v nejvšeobecnějším a zjednodušeném pojetí znamená předcházení nežádoucích jevů, různým formám rizikového chování a problémům – v tomto případě jde o předcházení drogovým závislostem.

Primární prevence (univerzální, generální)

Primární anebo generální prevence se týká nejvšeobecnějších podmínek předcházení vzniku závislostí. V rámci ní je potřeba klást důraz na ty skupiny, které

ještě nepřišly do kontaktu s drogou. Realizátory primární prevence jsou rodina, škola, školské výchovné zařízení ve smyslu zákona o školských zařízeních z roku 1993, masmédiá a jiné instituce.

Sekundární prevence (selektivní, adresná)

Sekundární nebo adresná prevence je zaměřená na ohrožené skupiny obyvatelstva, netýká se už všech. Cílem sekundární prevence je vrátit jedince do původního stavu a systematicky ho kontrolovat kvůli riziku opětovného selhání. Pracuje se s těmi, co už drogu zkusili. Má zabránit rozvoji drogové kariéry a vzniku drogové závislosti u těch, kteří experimentují s drogami. Realizace sekundární prevence patří do působnosti psychologických, zdravotnických, sociálních a edukačních institucí.

Terciární prevence (indikovaná)

Terciární prevence představuje činnost zaměřenou na předcházení relapsu, neboli recidivy drogových závislostí u lidí drogově závislých, kteří prošli léčbou. Má za cíl předcházet zhoršování stavu a eliminovat počet recidiv. Terciární prevence je součástí dlouhodobého resocializačního procesu a uskutečňuje se na profesionální úrovni prostřednictvím odborných pracovníků resocializačních zařízení.

(Kraus, Hroncová, 2007)

3.4.1 Strategie prevence rizikových projevů chování

Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009-2012. MŠMT v rámci své gesce za oblast primární prevence v České republice usiluje v dlouhodobém horizontu o vytvoření a nastolení bezpečného prostředí, tj. prostředí, v němž kvalifikovaný, legislativně zakotvený stabilní systém metodiků prevence na všech úrovních při vytvořených potřebných podmínkách pro práci, realizuje akreditované programy a certifikované programy které naplňují kritéria daná Standardy primární prevence.

Dlouhodobými cíli MŠMT jsou:

- Provázanost systému resortu školství se systémy ostatních věcně příslušných resortů
- Efektivní spolupráce na meziresortní a mezinárodní úrovni v oblasti primární prevence rizikových projevů chování dětí a mládeže
- Jednotný systém koordinace činností v oblasti primární prevence na horizontální i vertikální úrovni

- Funkční informační systém pro realizaci preventivního působení
 - Vytvoření jednotného systému propojení primární a sekundární prevence
 - Podpora vzdělávání a rozvoje vzdělávacích programů v oblasti prevence
 - Vytvoření efektivního systému akreditací vzdělávacích programů v oblasti primární prevence
 - Rozšíření certifikací na komplexní škálu programů primární prevence
 - Evaluace certifikačního procesu
 - Vytvoření systému uznání kvalifikace metodiků prevence získané v rámci DVPP před účinností vyhlášky 317/2005 Sb.
 - Podpora více zdrojového a víceletého financování projektů primární prevence a včasné intervence
 - Navýšení objemu finančních prostředků v oblasti preventivních aktivit
 - Propojení aktivit metodických a kontrolních složek v rámci primární prevence (efektivní spolupráce MŠMT s ČŠI v dané oblasti)
- (<http://www.msmt.cz/uploads/soubory/prevence/>) [cit. 20.3.2010]

3.4.2 Jak odhalit braní drog

Nemůžeme si být stoprocentně jistí, že se v rodině s drogami nesetkáme. Taktéž se drogy mohou objevit ve škole, v místech, kde mládež tráví volný čas a podobně. Všechny drogy, ať už chceme nebo nechceme, jsou součástí dnešního života a tento fakt nelze, i když se budeme sebevíc snažit, změnit. Můžeme však předcházet tomu, aby naše děti drogy začaly brát a jestli už je začaly, tak aby tento negativní jev rodiče nebo pedagogičtí pracovníci odhalili co možná nejdříve. Jak uvádí MUDr. Jiří Presl ve své brožuře „Drogy, poznej svého nepřítele“. „*Existuje řada opatření, kterými lze účinně riziko drogových potíží omezit. Zde jsou některé z nich*“:

1. ***mluvte s dětmi o drogách*** – dětem je třeba vysvětlit, o co jde, drogy by neměly být žádným tajemstvím. Národním příkladem může být alkohol a jeho účinky – ten je v mnoha případech nedaleko,
2. ***nepodceňujte své děti*** – ví často o drogách víc, než si myslíte. Není dobré děti poučovat právě v oblasti drogové problematiky,

3. ***pomozte svému dítěti nalézt a udržet sebedůvěru*** – nedostatek v sebehodnocení, pocity nedostatečnosti a „komplexy“ mohou být jedním z důvodů, kdy se dítě může přiblížit drogám,
4. ***pomozte dítěti vytvořit si pevný hodnotový systém*** – vědět, co je dobré a co špatné může významně ovlivnit rozhodnutí dítěte k braní drog,
5. ***buďte pozitivním příkladem*** – rodiče jsou pro své děti vzorem a měli by se chovat tak, jak chtějí, aby se jejich dítě také chovalo. Kladný vztah k alkoholu jako legální droze může mít na rozhodování dítěte velký vliv,
6. ***pomozte dítěti zvládat tlaky ze strany vrstevníků*** – je dobré podporovat jeho individualitu,
7. ***podporujte všechny pozitivní aktivity svého dítěte*** – podporujte vlohy dítěte a pomozte mu aktivně vyhledávat zájmy,
8. ***nebojte se přiznat si nevědomost*** – je dobré při vzniku problému s drogami nebo při jeho prevenci orientovat se na instituce, které s danou problematikou drog pracují, mají zkušenosti a klienti jim důvěřují .

Zda jsou tato opatření v praxi účinná, nelze říci. Jedno je však jisté. Jestliže se těmito radami rodiče opravdu budou řídit, je možné, že se riziko konzumace drog jejich dítětem sníží na minimum.

Dalším problémem je, jak odhalit, že výše uvedené opatření nepomohla a dítě již drogy začalo brát. Tomuto problému se opět věnuje MUDr. Jiří Presl ve své brožuře „Drogy, poznej svého nepřítele“, kde uvádí:

„To, že dítě bere drogy, nemusí být, alespoň zpočátku, vůbec nápadné. Přesto existují signály, které napovídají, že něco nemusí být v pořádku. Zde jsou některé z příznaků, kterých bychom si měli všimnout:

1. ***problémy ve škole*** – nemusí se objevit hned zpočátku, dá se ale říci, že braní drog k potížím ve škole dříve nebo později nutně vede. Objevují se absence, zhoršuje se prospěch. V této fázi to ještě často nevypadá, že by v pozadí potíží byly drogy. Je nutné sledovat další příznaky a celý obraz dávat trpělivě dohromady,
2. ***ztráta původních zájmů*** – jedná se hlavně o původní časově i fyzicky náročné koníčky, jako je sport, nejrůznější aktivní umělecká činnost a podobně,
3. ***změna přátel a party*** – nejde ani tak o vzhled a způsob vyjadřování jako spíše o způsob trávení volného času,

4. **změna chování** – nápadné by měly být ničím neodůvodněné stavy neobvyklé veselosti či aktivity. Na pováženou je náhle vzniklá nespavost s různým, často dosti nesmyslným kutěním a podobným chováním,
5. **slabost, spaní přes den** – celkově klesající výkonnost, zhoršená koncentrace a hlavně náhle vzniklé spaní přes den jsou možnými příznaky braní drog.
6. **ztráta chuti k jídlu, hubnutí** – jeden z velmi nápadných příznaků braní tzv. stimulačních drog (u nás hlavně pervitin). Tyto látky mají jako jeden z vedlejších účinků právě potlačení chuti k jídlu – hubnutí je zde přirozeným důsledkem. Opiáty či halucinogenní drogy se takto projevovaly nemusí,
7. **kožní defekty** – další z mozaiky příznaků, které mohou složit dohromady obraz braní pervitinu, respektive již vznikající drogové závislosti. Jedná se o stopy po škrábnutích a jiných drobných sebepoškozeních, zejména na obličeji a hřbetech rukou,
8. **mizení peněz** – zpočátku přehlížené mizení malých finančních částek, rodinné finanční „podvůdky“ se postupně mění ve stále zoufalejší snahu dítěte sehnat dostatek peněz na drogy,
9. **nález stříkaček a jehel** – zde je již situace jasná,
10. **stopy po injekčním vpichu na končetinách** – zde není již o čem diskutovat“.

3.4.3 Účinky drog

Každá droga má svůj specifický projev, který může pomoci rodičům nebo pedagogickým pracovníkům na školách, rozpoznat, zda je dítě pod vlivem drogy a jaké.

Pro názornost uvádím několik příkladů nejznámějších a nejpoužívanějších drog:

1. **amfetaminy** – nejznámější dostupný amfetamin v České republice je pervitin, který se nejběžněji užívá šňupáním, inhalací nebo nitrožilně a působí v rozmezí cca od 3 do 12 hodin. Znamky o užití může prozradit zrychlený tep, rozšířené zornice, podrážděnost, úzkost, vzrušení a třes. Droga oddálí pocit ospalosti a hladu na dlouhé hodiny. Uživatel se stává velmi vnímavý, je naplněn energií a prožívá mimořádné vzrušení. Po odeznění účinku se může uživatel cítit velice vyčerpaný, hladový a v depresi. Nálada se pohybuje od sebejistoty a veselosti k úzkostným stavům a zlosti. Můžou se dostavit pocity pronásledování jinými

lidmi a agresivita vůči druhým lidem. Znamky o užití může prozradit zrychlený tep, rozšířené zornice, podrážděnost. Dlouhodobým užíváním může docházet k poškození cévního systému, problémy se srdcem a snížení obranyschopnosti organismu.

2. **konopné drogy** – zde řadíme nejčastěji marihuanu, která se nejvíce užívá kouřením tzv. „jointů“. Účinek drogy závisí na tom, kolik tělo přijalo účinné látky THC. Malé množství způsobuje uvolněnost a spokojenost nebo pouze ospalost. Dále je možné neovladatelné nutkání se smát nebo jíst. V případě smíchání marihuany s alkoholem může dojít k pocitům pronásledování nebo k omdlení. Na uživateli může být znát užití drogy podle krví podlitých očí, kašle, chladných končetin, únavy, nezájmu a sucha v ústech a krku. Dlouhodobým užíváním může docházet k časté ospalosti, ztrátě motivace a poruchám paměti. Drogy z konopí se z těla vylučují velice pomalu a tudíž se dá jedna vykouřená cigareta např. marihuany v těle prokázat i za tři měsíce.

3. **halucinogeny** – nejznámějším halucinogenem je LSD, které se užívá orálně. Ve většině případů se nechává rozpustit pod jazykem. Nejrozšířenější formou LSD jsou čtverečky svého papíru s napuštěným roztokem LSD zvané tripy. Účinek tripu trvá kolem 8 hodin a uživatel vidí, slyší a celkově vnímá věci jinak než normálně. Tento účinek se řídí tím, v jakém duševním rozpoložení se uživatel cítí, s kým a kde právě je. Zážitek špatného „tripu“ může mít sílu nepříjemného pocitu, ale stejně tak i nočního děsu – uživatel může nabýt přesvědčení, že zešílí nebo zemře. Velmi nebezpečným je přesvědčení o umění létat u otevřených oken nebo se nerušeně procházet po rušné ulici. Uživatel se vyznačuje rozšířenými zornicemi, zčervenáním, rychlejším pulsem, horším sebeovládáním, nebezpečností sobě i druhým a zhoršenou schopností rozhodování.

4. **opiáty** – nejznámějším zástupcem této skupiny je samotné opium a heroin. Heroin se nejčastěji užívá injekčně nebo se kouří smíchaný s tabákem. Může se šňupat a taktéž vdechovat výpary zahříváního heroínu. Opium se dá pojídat, kouřit nebo pít. Při injekčním užití heroínu se jehla vpichuje těsně pod kůži nebo do svalu. Nejrychlejší účinek nastává po vpichu přímo do žíly. Uživatelé heroínu

začínají s vpichy na ruku, což zanechává po častém užívání charakteristické jizvy. Pokud to již není možné, vpichují si jehly do koutku očí, přirození nebo prsou. Účinek heroínu nastupuje v závislosti na způsobu užití. Šňupání heroínu způsobuje prudký nástup účinku během 10 až 15 minut. Kouřením k tomuto nástupu dojde cca za 2 až 5 minuty. Při intravenózním užití nastupuje účinek během 7 až 8 sekund. Užití heroínu vyvolává vřelý pocit netečnosti doprovázený intenzivním návallem štěstí. Konzument se cítí uvolněně, svobodně a oproštěn od všech povinností a starostí. Heroin působí jako sedativum, zpomaluje nervový systém a reflexní akce, jako je například odkašlávání. U uživatelů heroínu se objevuje úporná zácpa a po užití zúžené zornice. Jestliže uživatel nemá pravidelný přísun této drogy, dostavuje se během krátké doby silné abstinenci příznaky – křeče, třes, zimnice, kašel, pocení. Může dojít k snadnému předávkování.

5. **těkavé látky** – mezi nejběžnější a nejčastěji používané látky můžeme zařadit ředidlo, aceton, toluen, které se užívají vdechováním výparů. Další látky, které se zneužívají vdechováním, jsou obsaženy v některých druzích lepidel, nátěrových hmotách, odlakovačích na nehty apod. Účinky čichání těchto látek připomínají opilost, jenom se projevují rychleji. Oslabují činnost nervového systému, protože se do plic a tím pádem také do mozku dostává menší množství kyslíku než obvykle. Uživatel se točí hlava, má závratě, může mít nutkání na zvracení nebo se později začne chovat útočně. Je pro něj obtížné udržet rovnováhu, objevují se poruchy řeči a ztrácí schopnost určit, kde se nachází. Z dechu i z oděvu je cítit zápach po chemikáliích, neúživý pohled, rozšířené zornice, zarudlé oči, nepřítomný pohled a nesmyslný smích. Jestliže uživatel čichá způsobem, že si dává přes hlavu igelitový sáček, vystavuje se velkému riziku udušení. To samé platí v případě, že si nastříká aerosol přímo do krku a tím dojde k zablokování dýchacích cest a následnému udušení. Dlouhodobé čichání ovlivňuje výkonnost srdce a v případě tělesné námahy může dojít k jeho selhání. Dále může docházet ke změnám smyslového vnímání a tudíž je zde nebezpečí, že uživatel necítí chlad ani bolest a snadno tak může dojít k tělesnému podchlazení nebo ke zranění, aniž by si to uvědomil. (Ganeri, 2001) (Marhounová, Nešpor, 1995), (<http://chytrak.chytry.cz/rozdeleni.html>) [cit. 20.1.2010]

4 Legalita drog

Je zřejmé, že nelegální drogy jsou opravdovým problémem naší současné společnosti. Těžko říct, zda jsou tyto drogy nebezpečnější než drogy legální, ale jedno je jisté, že nelegální drogy jsou téma široce diskutované a tabuizované a tudíž na ně ve větší míře pamatuje i zákon. Jedním s takových zákonů je zákon číslo 140/1961 Sb., trestní zákon s účinností do 31. 12. 2009. V tomto zákoně se v části druhé, hlavě 4 problematikou drog zabývá § 187, 187a) a § 188 spadající pod nedovolenou výrobu a držení omamných a psychotropních látek a jedů a taktéž paragraf 188a) spadající pod šíření toxikomanie. V těchto paragrafech je zakotveno, co musí daný člověk udělat, aby jej stihl trest za výrobu, dovoz, vývoz, zprostředkování, prodej a přechovávání omamné nebo psychotropní látky (drogy).

Trestem se podle daných ustanovení rozumí v § 187/1) - odnětí svobody na jeden rok až pět let, v § 187a/1) - odnětí svobody až na dvě léta nebo peněžitý trest, v § 188/1) - odnětí svobody na jeden rok až pět let nebo zákaz činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty a v § 188a/1) - odnětí svobody až na tři léta nebo zákaz činnosti nebo peněžitý trest.

Často je mylně mladými lidmi pochopena definice paragrafu 187a), který hovoří v odstavci prvním o tom, že kdo bez povolení přechovává omamnou nebo psychotropní látku nebo jed v množství větším než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem. Proč mylně? Toto hned vysvětlím. Nejprve se podívejme, co je myšleno pod pojmem množství větší než malé. Tuto problematiku upravuje závazný pokyn policejního prezidenta č. 86/2006, kterým se upravuje činnost Policie České republiky v souvislosti s drogovou kriminalitou.

Tabulka 3 Rozdělení jednotlivých drog na dané množství pro účely z. č. 140/1961 Sb., trestní zákon (účinný do 31. 12. 2009)

DRUH	HMOTNOST (g)	
	„množství větší než malé“	„větší rozsah“
Heroin	0,15 (asi 5 dávek po 30 mg)	1,5 (asi 50 dávek po 30 mg)
Morfin	0,30 (asi 10 dávek po 30 mg)	4,5 (asi 150 dávek po 30 mg)
Methadon	0,30 (asi 10 dávek po 30 mg)	4,5 (asi 150 dávek po 30 mg)
Kokain	0,25 (asi 5 dávek po 50 mg)	5 (asi 100 dávek po 50 mg)
Konopí	15 (asi 10 dávek po 1,5 g)	375 (asi 250 dávek po 1,5g)
Pryskyřice z konopí	10 (asi 10 dávek po 1 g)	250 (asi 25 dávek po 1 g)
LSD	10 tripů (asi 0,0005 g)	120 tripů (asi 0,006 g)
MDMA a homology	10 tablet (800 – 1000 mg)	240 tablet (19200 – 24000 mg)
Amfetamin	0,50 (asi 10 dávek po 50 mg)	10 (asi 200 dávek po 50 mg)
Metamfetamin	0,5 (asi 10 dávek po 50 mg)	10 (asi 200 dávek po 50 mg)

Na této tabulce je zřetelně vidět, jaké množství drogy je myšleno pod pojmem „množství větší než malé“. Z tohoto důvodu je tudíž citace paragrafu 187a pochopena většinou tak, že ze strany zákona danému držiteli drogy nehrozí žádný postih, jestliže bude mít u sebe malé množství drogy a to například 5 cigaret marihuany o celkové hmotnosti 7,5 g. Ano, nehrozí mu postih ze strany trestního zákona, ale postihu ze strany zákona o přestupcích č. 200/1990 Sb. se již nevyhne. V tomto zákoně se v paragrafu 30, který je označen jako přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými návykovými látkami, v písmenu j) hovoří o tom, že kdo neoprávněně přechovává v malém množství pro svoji potřebu omamnou nebo psychotropní látku dopustí se přestupku a jako za takový mu bude dle § 30 odst. 2) zákona č. 200/1990 Sb. uložena pokuta až do výše 15 000,- Kč. Zde je vidět, že se stát snaží jak uživatele, tak distributory nelegálních drog tvrdě postihovat a problematika drog není státem brána na lehkou váhu. Ale těžko říct, jestli uvedená pokuta ve výši do 15 000,- Kč zabrání mladistvému v dalším experimentování s drogou.

Ke dni 1.1.2010 začal platit v České republice zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, který došel dosti změn. Jednou ze změn je rozdělení trestných činů na přečiny a zločiny. Přečinem jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Z tohoto důvodu jsou všechny trestné činy podle paragrafových znění v prvních odstavcích týkající se omamných a psychotropních látek nazývané přečiny. Dále se v novém trestním zákoně změnily paragrafy číselně a přibyl jeden paragraf týkající se omamných a psychotropních látek.

V části druhé, hlavě 7 trestního zákoníku se nachází §§ 283, 284, 286 a 287, které se týkají nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy; přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu; výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu a šíření toxikomanie. Novým paragrafem je nedovolené pěstování rostlin obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jedná se o § 285 z.č. 40/2009 Sb. **Tresty, za porušení jednotlivých ustanovení daných paragrafů, jsou tyto: § 283/1) - odnětí svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitý trest, § 284/1) – odnětí svobody až na jeden rok, zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, §285/1) – odnětí svobody až na šest měsíců, peněžitý trest nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, § 286/1) – odnětí svobody až na pět let, peněžitý trest, zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, §287/1) – odnětí svobody až na tři léta nebo zákaz činnosti.** Při porovnání obou zákonů je vidět, že někde tresty přibýly a jinde naopak nějaký ten trest odpadl.

Nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů. Pojem množství větší než malé se objevuje v §§ 284 a 285 z.č. 40/2009 Sb. Nařízení vlády č. 467/2009 Sb. obsahuje přílohu č.2, ve které jsou v tabulce uvedeny hodnoty látek, psychotropních látek a přípravků je obsahujících a pro účely trestního zákoníku.

V tabulce č.4 jsou uvedeny v posledním sloupci vpravo nejmenší množství účinné látky ve formě volné báze, jež musí být obsaženo ve směsi, dosahující svou hmotností „množství větší než malé“ dané drogy, specifikované jejím obecným názvem. Pro názornost uvádím pouze pár nejpoužívanějších drog.

Tabulka 4 Rozdělení jednotlivých drog pro účely z.č. 40/2009 Sb., trestní zákoník dle daného množství

Typ látky (obecně vžitý název; „typ drogy“)	Mezinárodní nechráněný název (INN) v českém jazyce	Množství větší než malé	Nejmenší množství účinné psychotropní látky, jež musí obsahovat látka, označená jako droga, aby bylo její zkoumané množství
Pervitin	Metamfetamin	více než 2 g	0.6 g 0.72 g (hydrochlorid)
Heroin	Heroin	více než 1.5 g	0.2 g 0.22 g (hydrochlorid)
Kokain	Kokain	více než 1 g	0.54 g 0.6 g (hydrochlorid)
Amfetamin Dexamfetamin	Amfetamin	více než 2 g	0.73 g 1.0 g (sulfát)
Extáze (MDMA)	3,4 – Methylendioxy-methamfetamin	více než 4 tablety/kapsle nebo více než 0.4 g práškovité či krystalické substance	0.34 g 0.40 g (hydrochlorid)
Marihuana	Konopí	více než 15 g sušiny	1.5 g
Hašiš	Pryskyřice z konopí	více než 5 g	1g
Metadon	Methadon		500 mg 560 mg (hydrochlorid)
Morfin	Morfin		300 mg 390 mg (hydrochlorid)
LSD	LSD	5 papírků, tablet, želatinových kapslí nebo „krystalů“ impregnovaných účinnou látkou	0.000134 g 0.000250 g (tartarát)
Lysohlávky a další houby obsahující psilocin a/nebo psilocybin (plodnice)	Psilocin Psilocybin	více než 40 plodnic houby	0.05 g báze (psilocinu) nebo odpovídající množství psilocybinu (fosfátového esteru psilocinu)
Opium	Opium		0.7 g

Nadměrné užívání drogy a kriminality mají k sobě velice blízko. Za prvé jde o trestné činy, které jsou uvedeny v trestním zákoníku. Za druhé jde o trestné činy, které dotyčná osoba spáchala pod vlivem drogy, přičemž vliv drogy nemůže být brán jako

polehčující okolnost, spíš naopak. V naší republice jsou přísně stíháni překupníci a obchodníci s drogami. Závislí adolescenti, kteří páchají trestné činy buď pod vlivem drog nebo proto, aby sehnali prostředky na drogu, dostávají u soudu většinou nepodmíněné tresty, které se však míjí účinkem. Taktéž v nápravně výchovných zařízeních dochází k postupnému rozvíjení abúzu a k páchání dalších trestných činů především vlivem subkultury.

Samotné opatření drogy je jednou z velkých skupin deliktů, které jsou toxikomani ochotni spáchat. Bývá to nedovolená manipulace s prostředky vedoucích k výrobě drog, padělání lékařských předpisů, vloupání do lékáren a běžné krádeže, kterými si toxikomani získávají prostředky k nákupu drog. Další skupinou trestných činů, jsou trestné činy spáchané pod vlivem drogy a nebo trestné činy spáchané v souvislosti s nedostatkem drogy při tzv. abstinčních příznacích. Zde můžeme nalézt trestné činy výtržnictví, sexuálně násilnické, agresivní s ublížením na zdraví a majetkové. Jinou skupinu tvoří trestné činy, které vyplývají ze vztahů mezi toxikomany a jejich okolím. Zde můžeme zařadit ohrožování mravní výchovy mládeže, pohlavní zneužívání, ublížení na zdraví z nedbalosti (při nehygienické aplikaci drog), vyhýbání se vojenské prezenční službě a další. Do poslední skupiny můžeme zařadit trestné činy spáchané na toxikomanech. Jedná se o všechny formy trestné činnosti, jejímiž oběťmi jsou lidé závislí na droze: vydírání, útisk, omezování osobní svobody a další. Ovšem tyto trestné činy jsou oběťmi hlášeny jen výjimečně. (Marhounová, Nešpor, 1995)

Trestní zákon – z. č. 140/1961 Sb., přestupkový zákon – z. č. 200/1990 Sb., trestní zákoník č. 40/2009 Sb., nařízení vlády č. 467/2009 Sb.

Praktická část

1 Cíle výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit, jaký postoj zaujímá současná mládež k legálním a nelegálním drogám s ohledem na věkové rozdělení sledované skupiny.

Dílčí cíle výzkumu:

1. Zjistit, jaké postoje mají žáci základních škol a studenti středních škol k drogám
2. Zjistit, kolik žáků a studentů uvažuje o experimentování s nelegální drogou
3. Zjistit, které legální drogy (alkohol nebo tabákové výrobky) jsou mládeži nejčastěji užívány
4. Zjistit, jaký je pro sledovanou skupinu zdroj informací v oblasti drog a k drogám samotným.
5. Zjistit, zda legální drogy, jako jsou alkohol a tabákové výrobky, mohou být mládeži považovány za „startovací drogy“.

1.1 Hypotézy

Hypotéza 1: Zkušenosti s nelegální drogou má více studentů na středních školách než žáků na základních školách.

Hypotéza 2: Chlapci experimentují s drogami častěji než dívky.

Hypotéza 3: Kamarádi a vrstevníci jsou významnějším zdrojem informací o drogách než ostatní jednotlivé skupiny zdrojů (médiá, internet, knihy, vlastní experimenty, jiní lidé).

Hypotéza 4: Užívání tabákových výrobků a alkoholických nápojů je méně časté u žáků základních škol než u studentů středních škol.

1.2 Výzkumné metody

Výzkumná metoda je všeobecný název pro veškerou činnost, která je zapotřebí při výzkumu. Pro kvantitativně orientovaný výzkum můžeme použít následujících metod:

1. pozorování
2. škálování
3. dotazník
4. interview
5. obsahová analýza textu
6. experiment

Pro tento kvantitativně orientovaný výzkum byla použita metoda dotazníku. Dotazník byl zpracován svépomocně s použitím rad z knihy Petera Gavora, Úvod do pedagogického výzkumu (Gavor, 2000).

1.2.1 Dotazník

Vážení respondenti,

otázka drog je jedním z největších problémů současné společnosti. Většina z vás si jistě myslí, že konkrétně jeho osoby se tento problém netýká. Problém s drogami však nemusíte mít přímo vy, ale kdokoliv ve vašem okolí. Prosím vás, abyste vyjádřili svůj názor na drogovou problematiku vyplněním předloženého dotazníku, který je součástí mé diplomové práce.

Dotazník je anonymní a informace v něm zjištěné nebudou použity jinak, než pro účely práce.

Dotazník má dvě části. V první části (otázky č. 1 – 17) prosím vyberte (zakřížkujte) u každého výroku míru vašeho souhlasu (zcela souhlasím, souhlasím, nevím, nesouhlasím, zcela nesouhlasím) podle předlohy. Ve druhé části dotazníku (otázky 18 – 29) vyberte a označte jednu z nabízených odpovědí. Prosím vás, abyste odpovídali pravdivě, podle vlastních zkušeností a co nejbližší vašemu osobnímu názoru.

Děkuji vám za spolupráci a za váš čas, který jste vyplnění dotazníku věnovali.

Martin Strumienský

Jsem

muž

žena

Je mi let.

V jaké rodině vyrůstáte?

v úplné původní - oba rodiče

v úplné druhotné – jeden nevlastní rodič

v neúplné – s jedním rodičem

v náhradní rodině – prarodiče, pěstouni, jiní příbuzní....

v dětském domově nebo diagnostickém ústavu

1	2	3	4	5
zcela souhlasím	souhlasím	Nevím	nesouhlasím	zcela nesouhlasím

1.	Příčinou užívání drogy je nadbytek nevyužitého volného času, nuda.	1	2	3	4	5
2.	Drogy se užívají za účelem odstranění úzkosti a strachu.	1	2	3	4	5
3.	Umělci a celebrity užívají drogy pro lepší představitost a pro povzbuzení organismu k lepším výkonům.	1	2	3	4	5
4.	Drogy pomáhají řešit osobní problémy.	1	2	3	4	5
5.	Úžívání drog pomáhá získat uznání a obdiv vrstevníků.	1	2	3	4	5
6.	Drogy uživateli pomáhají vyrovnat se s těžšími životními situacemi.	1	2	3	4	5
7.	Drogy uživateli pomáhají vyrovnat se s negativními změnami ve společenském životě.	1	2	3	4	5
8.	Drogy odstraňují zábrany mezi lidmi opačného pohlaví.	1	2	3	4	5
9.	Drogy odstraňují fyzické problémy jako jsou bolest, nevolnost, apod.	1	2	3	4	5
10.	Mladí lidé mohou začít brát drogy ze zvědavosti	1	2	3	4	5
11.	Mladí lidé mohou užívat drogy bez zvláštního důvodu.	1	2	3	4	5
12.	Drogy se užívají pro zvýšení soustředění a pozornosti.	1	2	3	4	5

13.	Nelegální drogy jsou mladými lidmi považovány za běžné látky, podobně jako alkohol a tabákové výrobky.	1	2	3	4	5
14.	Drogy jsou užívány mladými lidmi jako protest proti systému, ve kterém žijí.	1	2	3	4	5
15.	Mladí lidé užívají drogy, aby snadněji navazovali kontakt se svými vrstevníky.	1	2	3	4	5
16.	Drogy jsou užívány ke zlepšení fyzických výkonů	1	2	3	4	5
17.	Drogy slouží ke sblížení mladých lidí v různých společenských skupinách.	1	2	3	4	5

18. Tabákové výrobky kouřím

- velmi často (každý den)
- často (dvakrát týdně)
- někdy (jednou za měsíc)
- příležitostně (jednou za tři měsíce)
- nekouřím vůbec

19. Alkoholické nápoje konzumuji

- velmi často (každý den)
- často (dvakrát týdně)
- někdy (jednou za měsíc)
- příležitostně (jednou za tři měsíce)
- nepiji vůbec

20. O experimentování s nelegálními drogami, jako je marihuana, hašiš a jiné, uvažuji

- velmi často
- často
- příležitostně
- zatím jsem neuvažoval
- zásadně ho odmítám

21. Nelegální drogu (marihuana, hašiš, LSD, heroin a jiné) jsem

- ještě nevyzkoušel
- vyzkoušel jednou, ale nesplnilo to mé očekávání
- vyzkoušel jednou a splnilo to mé očekávání
- vyzkoušel vícekrát
- běžně užívám

22. V případě, že mám o drogu zájem, je můj přístup k ní
- velmi snadný
 - snadný
 - nesnadný
 - obtížný
 - zcela nemožný
23. Informace o nelegálních drogách mi zprostředkovávají/zpřístupňují
- média (televize, rozhlas, noviny)
 - internet
 - kamarádi a vrstevníci
 - knihy
 - vlastní experimenty
 - jiní lidé
24. Myslíte si, že časté užívání alkoholu a tabákových výrobků jako legálních drog může vést k pozdějšímu užívání drog nelegálních?
- zcela určitě
 - myslím si, že ano
 - nevím
 - myslím si, že ne
 - v žádném případě
25. Konopné drogy, jako jsou marihuana, hašiš, hašišový olej, užívám
- velmi často (každý den)
 - často (i třikrát týdně)
 - málo (jedenkrát za měsíc)
 - pouze příležitostně
 - neužívám vůbec
26. Jiné nelegální drogy, jako jsou heroin, pervitin, LSD, extáze a jiné, užívám
- velmi často (každý den)
 - často (i třikrát týdně)
 - málo (jedenkrát za měsíc)
 - pouze příležitostně
 - neužívám vůbec

Děkuji za vyplnění

1.3 Charakteristika výzkumného vzorku

Výzkum, který má ověřit uvedené hypotézy, byl prováděn formou anonymních dotazníků. Tyto dotazníky byly rozdány žákům (dále jen respondent) na 2. stupni vybrané základní školy a studentům (dále jen respondent) na střední škole. Na základní škole se výzkumu účastnilo celkem 189 respondentů, z toho 96 mužů a 93 žen ve věku od 11 do 15 let. Výzkum byl prováděn od měsíce října do měsíce listopadu roku 2009.

Na střední škole se výzkumu účastnilo celkem 195 respondentů. Z tohoto počtu bylo 151 mužů a 44 žen ve věku od 15 do 23 let.

Tab 5 Složení respondentů podle pohlaví

	základní škola		střední škola	
	n	%	n	%
ženy	93	49	44	23
muži	96	51	151	77
celkem	189	100	195	100

Většina respondentů uvedla, že pochází z úplné původní rodiny (75,8 %). Druhou nejpočetnější skupinu tvoří respondenti z neúplné rodiny (18%). Z rekonstruované (úplně druhotně) rodiny pochází 5,7% respondentů a 2 respondentky uvedly, že pochází z některé z forem náhradní rodinné péče (0,5%). Složení respondentů podle rodinného zázemí uvádí tabulka č. 6.

Tab 6 Charakteristika rodin respondentů

		úplná původní	úplná druhotná	neúplná	náhradní rodina	dětský domov nebo diagnostický ústav
Střední škola	muži	114	9	28	0	0
	ženy	27	2	13	2	0
	celkem	141	11	41	2	0
Základní škola	muži	73	4	19	0	0
	ženy	77	7	9	0	0
	celkem	150	11	28	0	0

V dotazníku bylo celkem 26 otázek, na které měli respondenti v neomezeném čase odpovědět podle vlastních zkušeností a vlastního názoru. Položky dotazníku byly uzavřené a polouzavřené, s možností doplnění vybrané odpovědi.

Položky 1 – 17 byly škálové, respondenti mohli vybrat odpověď ze škály 1 – zcela souhlasím, 2 – souhlasím, 3 – nevím, 4 – nesouhlasím, 5 – zcela nesouhlasím. Další položky 18 – 26 byly výběrové, některé s možností doplnění odpovědi. Jednotlivé položky dotazníku a jejich vyhodnocení jsou uvedeny v další části práce.

Dotazník byl distribuován na základní i střední škole autorem osobně, návratnost dotazníku je tedy 100%. Všechny dotazníky splňovaly požadavky a žádný dotazník tedy nebyl z výzkumného vzorku vyřazen.

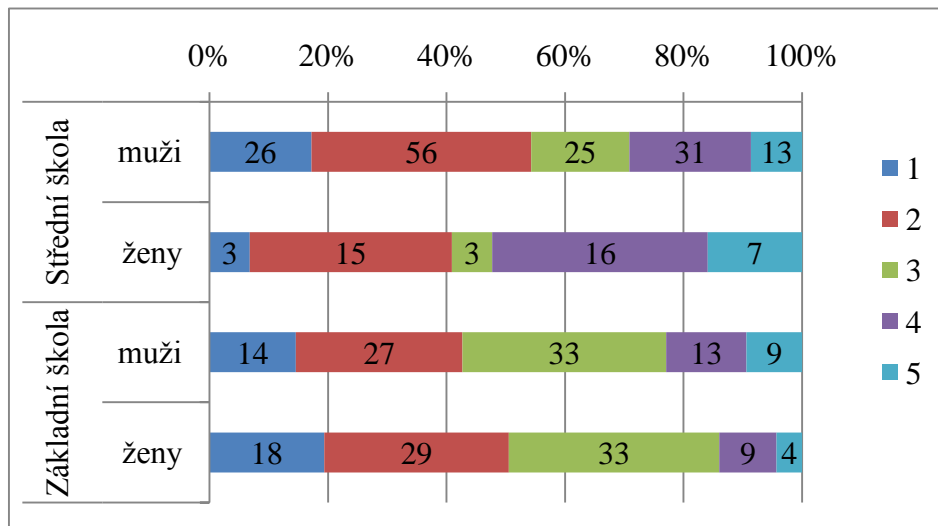
2 Vyhodnocení dotazníku

Položka č. 1

Příčinou užívání drogy je nadbytek nevyužitého volného času, nuda

1. zcela souhlasím
2. souhlasím
3. nevím
4. nesouhlasím
5. zcela nesouhlasím

Graf 1 Příčinou užívání drogy je nadbytek nevyužitého volného času, nuda

Legenda ke grafu: 1.zcela souhlasím, 2.souhlasím, 3.nevím, 4.nesouhlasím
5.zcela nesouhlasím

Komentář ke grafu č. 1

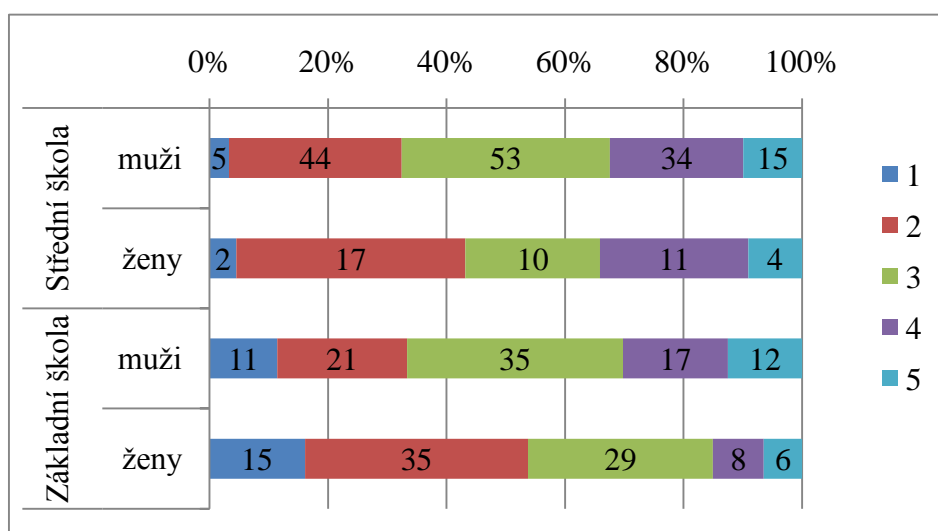
Vyhodnocením této otázky vyplynulo, že nadbytek volného času, nuda hraje podstatnou roli při hledání příčin užívání drogy dnešní mládeží. Většina respondentů na střední škole **souhlasila** nebo **zcela souhlasila** s tímto tvrzením a na základní škole respondenti **souhlasili** nebo neměli vyhraněný názor. Tomuto grafu odpovídá tabulka 11 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č. 2

Drogy se užívají za účelem odstranění úzkosti a strachu

1. zcela souhlasím
2. souhlasím
3. nevím
4. nesouhlasím
5. zcela nesouhlasím

Graf 2 Drogy se užívají za účelem odstranění úzkosti a strachu

Legenda ke grafu: 1.zcela souhlasím, 2.souhlasím, 3.nevím, 4.nesouhlasím
5.zcela nesouhlasím

Komentář ke grafu č. 2

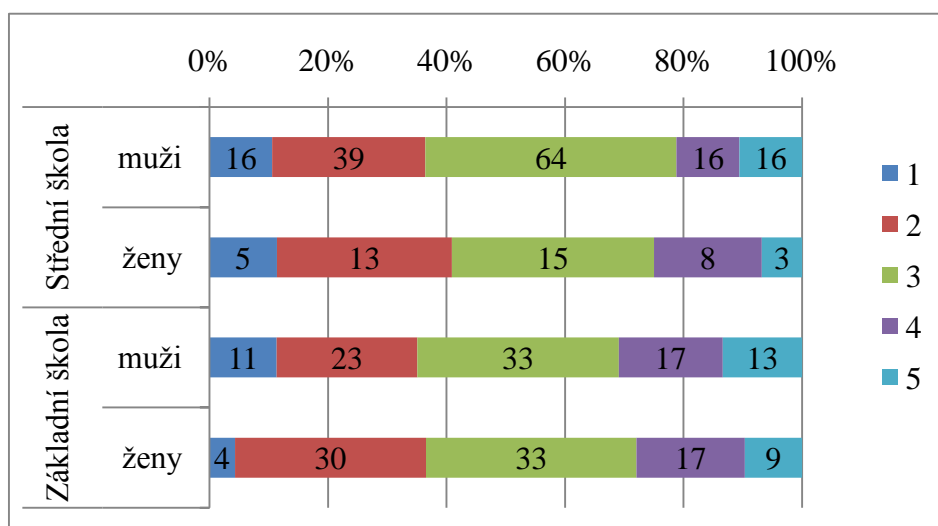
Na tuto položku bylo nejvíce souhlasných odpovědí od respondentek žen ze základní a střední školy a odpovědi **nevím** od respondentů mužů ze základní a střední školy. Tomuto grafu odpovídá tabulka 12 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č. 3

Umělci a celebrity užívají drogy pro lepší představitost a pro povzbuzení organismu k lepším výkonům

1. zcela souhlasím
2. souhlasím
3. nevím
4. nesouhlasím
5. zcela nesouhlasím

Graf 3 Umělci a celebrity užívají drogy pro lepší představitost a pro povzbuzení

Legenda ke grafu: 1.zcela souhlasím, 2.souhlasím, 3.nevím, 4.nesouhlasím
5.zcela nesouhlasím

Komentář ke grafu č.3

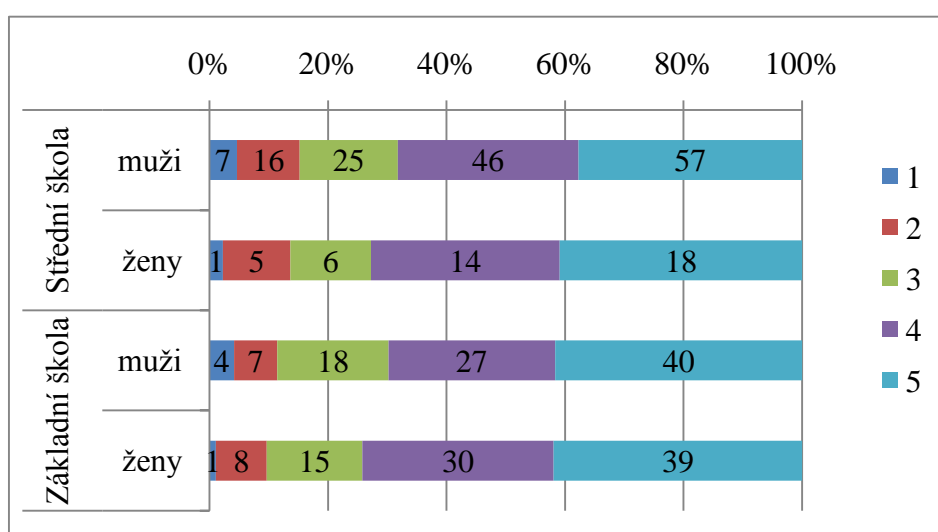
Na tuto položku odpovědělo nejvíce respondentů základní a střední školy odpovědí **nevím**, i když je názorně vidět, že odpověď **souhlasím** u žen respondentek obou škol, je jen nepatrně nižší. Tomuto grafu odpovídá tabulka 13 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č. 4

Drogy pomáhají řešit osobní problémy

1. zcela souhlasím
2. souhlasím
3. nevím
4. nesouhlasím
5. zcela nesouhlasím

Graf 4 Drogy pomáhají řešit osobní problémy

Legenda ke grafu: 1.zcela souhlasím, 2.souhlasím, 3.nevím, 4.nesouhlasím
5.zcela nesouhlasím

Komentář ke grafu č.4

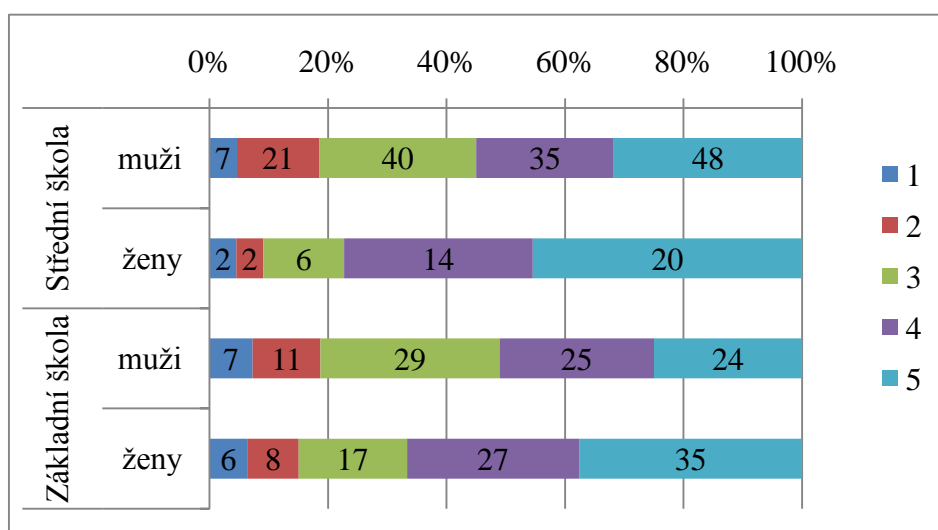
Z grafu vyplývá, že s touto položkou **nesouhlasí a zcela nesouhlasí** respondenti základní a střední školy. Dále je vidět, že nepatrná část respondentů s touto položkou **souhlasí** a myslí si, že drogy opravdu pomáhají řešit osobní problémy. Tomuto grafu odpovídá tabulka 14 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č. 5

Užívání drog pomáhá získat uznání a obdiv vrstevníků

1. zcela souhlasím
2. souhlasím
3. nevím
4. nesouhlasím
5. zcela nesouhlasím

Graf 5 Užívání drog pomáhá získat uznání a obdiv vrstevníků

Legenda ke grafu: 1.zcela souhlasím, 2.souhlasím, 3.nevím, 4.nesouhlasím
5.zcela nesouhlasím

Komentář ke grafu č.5

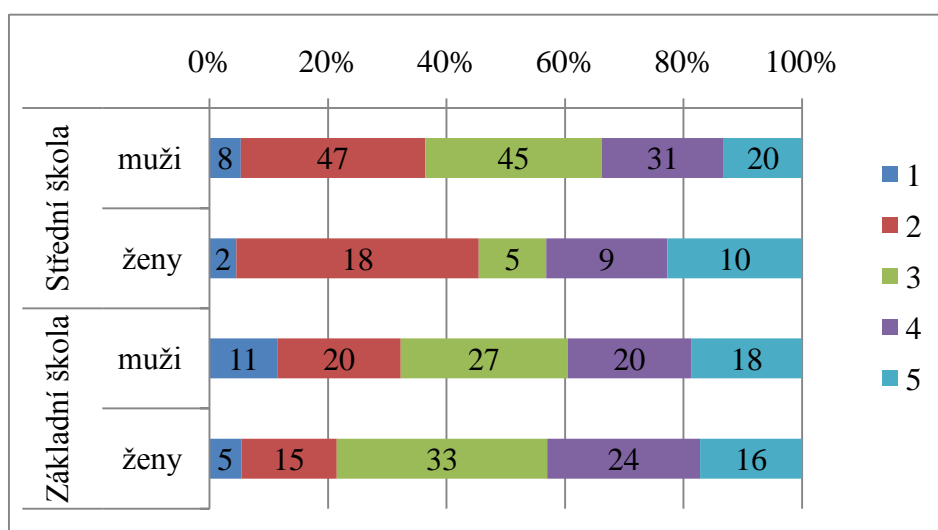
Jak ukazuje graf, je zřejmé, že si všichni respondenti základních a středních škol nemyslí, že drogy pomáhají získat uznání a obdiv vrstevníků. Tomuto grafu odpovídá tabulka 15 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č. 6

Drogy uživatelé pomáhají vyrovnat se s těžšími životními situacemi

1. zcela souhlasím
2. souhlasím
3. nevím
4. nesouhlasím
5. zcela nesouhlasím

Graf 6 Drogy uživatelé pomáhají vyrovnat se s těžšími životními situacemi

Legenda ke grafu: 1.zcela souhlasím, 2.souhlasím, 3.nevím, 4.nesouhlasím
5.zcela nesouhlasím

Komentář ke grafu č.6

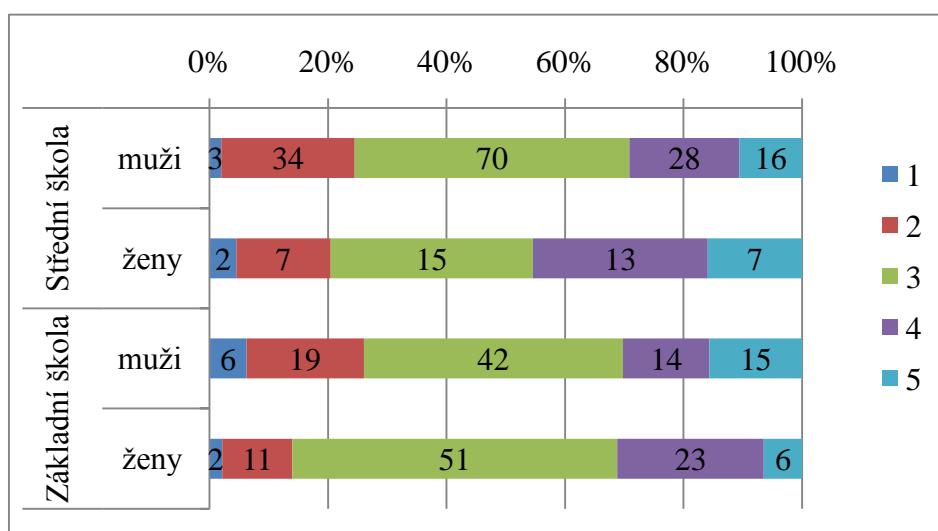
Na tuto položku jsou u mužů a žen střední školy nejvíce zastoupeny odpovědi typu **souhlasím**, kdežto na základní škole byly nejpočetnější odpovědi typu **nevím**. Tomuto grafu odpovídá tabulka 16 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č. 7

Drogy uživatelé pomáhají vyrovnat se s negativními změnami ve společenském životě

1. zcela souhlasím
2. souhlasím
3. nevím
4. nesouhlasím
5. zcela nesouhlasím

Graf 7 Drogy uživatelé pomáhají vyrovnat se s negativními změnami ve společenském životě

Legenda ke grafu: 1.zcela souhlasím, 2.souhlasím, 3.nevím, 4.nesouhlasím
5.zcela nesouhlasím

Komentář ke grafu č.7

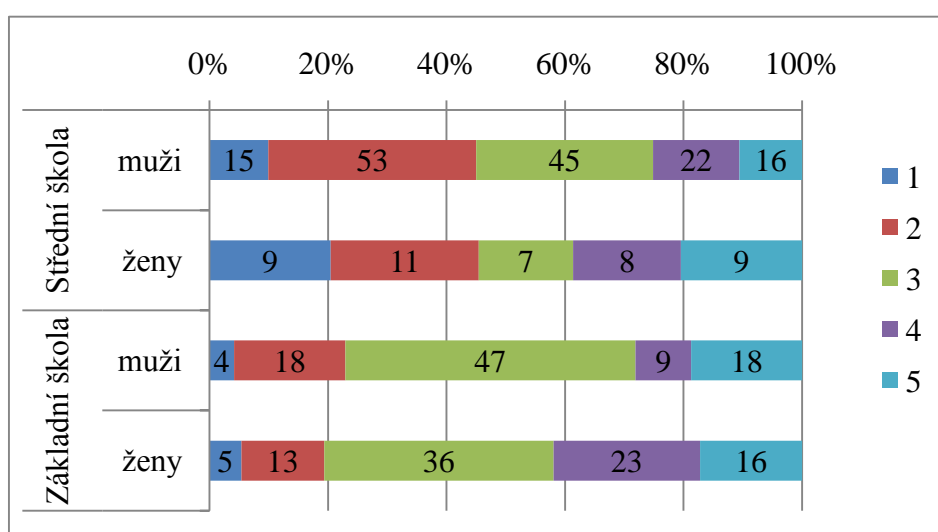
Z grafu je vidět, že respondenti obou škol **neví**, jestli drogy pomáhají vyrovnat se s negativními změnami ve společenském životě a tudíž se dá usoudit, že se ještě doposud s těmito změnami nesešli nebo ve svém okolí nemají nikoho, kdo by takovou změnu drogou řešil. Tomuto grafu odpovídá tabulka 17 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č. 8

Drogy odstraňují zábrany mezi lidmi opačného pohlaví

1. zcela souhlasím
2. souhlasím
3. nevím
4. nesouhlasím
5. zcela nesouhlasím

Graf 8 Drogy odstraňují zábrany mezi lidmi opačného pohlaví

Legenda ke grafu: 1.zcela souhlasím, 2.souhlasím, 3.nevím, 4.nesouhlasím
5.zcela nesouhlasím

Komentář ke grafu č.8

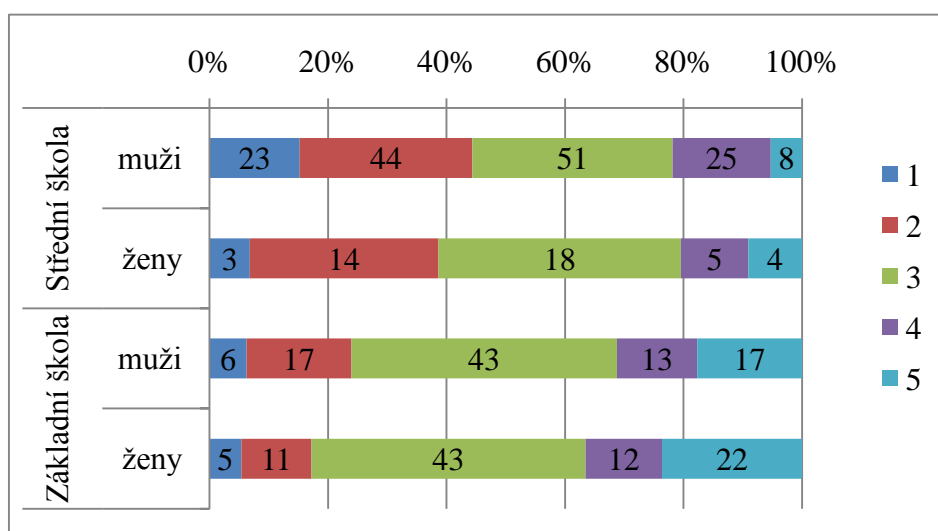
Na tomto grafu je vidět, že muži respondenti na střední škole s touto položkou souhlasí. U žen respondentek střední školy je rovněž nejvíce zastoupena odpověď typu **souhlasím**, ale počet respondentek souhlasících s touto položkou a nesouhlasících je jen nepatrně rozdílný. Na základní škole respondenti obou pohlaví nejpočetněji odpověděli vybráním odpovědi **nevím**. Tomuto grafu odpovídá tabulka 18 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č. 9

Drogy odstraňují fyzické problémy jako jsou bolest, nevolnost, apod.

1. zcela souhlasím
2. souhlasím
3. nevím
4. nesouhlasím
5. zcela nesouhlasím

Graf 9 Drogy odstraňují fyzické problémy jako jsou bolest, nevolnost, apod.

Legenda ke grafu: 1.zcela souhlasím, 2.souhlasím, 3.nevím, 4.nesouhlasím
5.zcela nesouhlasím

Komentář ke grafu č. 9

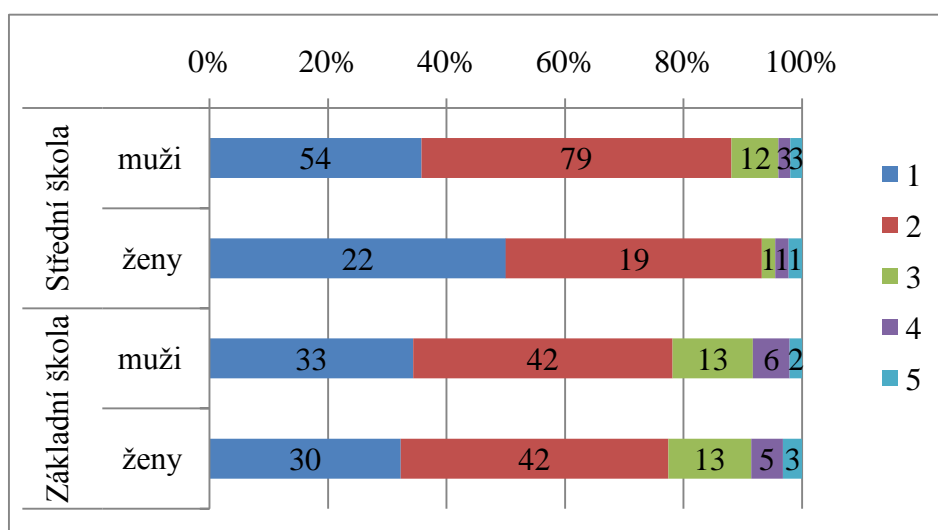
Za grafu vyplývá, že nejvíce odpovědí jak na střední škole tak i na základní škole je odpověď **nevím**. Na střední škole je druhou nejpočetnější odpovědí souhlasím, kdežto na základní škole je druhou nejpočetnější odpovědí u mužů **souhlasím** a **zcela nesouhlasím** a u žen odpověď **zcela nesouhlasím**. Tomuto grafu odpovídá tabulka 19 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č. 10

Mladí lidé mohou začít brát drogy ze zvědavosti

1. zcela souhlasím
2. souhlasím
3. nevím
4. nesouhlasím
5. zcela nesouhlasím

Graf 10 Mladí lidé mohou začít brát drogy ze zvědavosti

Legenda ke grafu: 1.zcela souhlasím, 2.souhlasím, 3.nevím, 4.nesouhlasím
5.zcela nesouhlasím

Komentář ke grafu č. 10

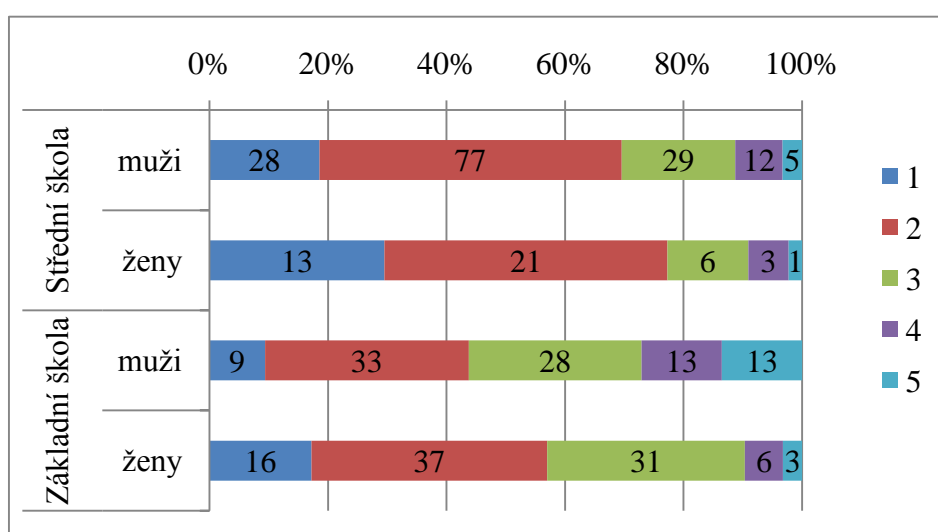
Z grafu vyplývá, že na tuto položku byly nejpočetnější odpovědi na obou školách **zcela souhlasím** a **souhlasím** a tudíž se z tohoto dá usuzovat, že mladé lidi k užití drogy opravdu vede zvědavost. Tomuto grafu odpovídá tabulka 20 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č. 11

Mladí lidé mohou užívat drogy bez zvláštního důvodu

1. zcela souhlasím
2. souhlasím
3. nevím
4. nesouhlasím
5. zcela nesouhlasím

Graf 11 Mladí lidé mohou užívat drogy bez zvláštního důvodu

Legenda ke grafu: 1.zcela souhlasím, 2.souhlasím, 3.nevím, 4.nesouhlasím
5.zcela nesouhlasím

Komentář ke grafu č. 11

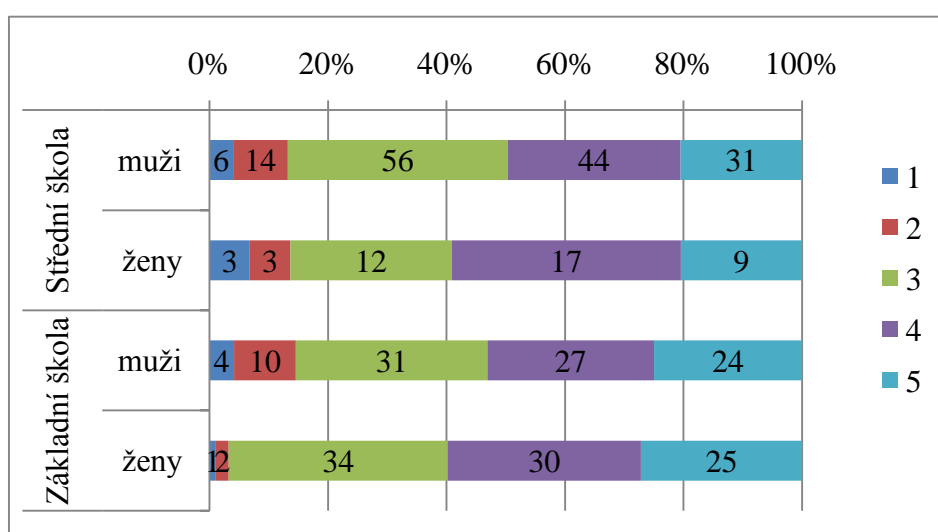
Graf nám ukazuje, že nejvíce zastoupenou odpovědí na tuto položku je odpověď typu **souhlasím**. Na základní škole je u obou pohlaví odpověď typu **nevím** jen o málo nižší než odpověď typu **souhlasím**. Tomuto grafu odpovídá tabulka 21 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č. 12

Drogy se užívají pro zvýšení soustředění a pozornosti

1. zcela souhlasím
2. souhlasím
3. nevím
4. nesouhlasím
5. zcela nesouhlasím

Graf 12 Drogy se užívají pro zvýšení soustředění a pozornosti

Legenda ke grafu: 1.zcela souhlasím, 2.souhlasím, 3.nevím, 4.nesouhlasím
5.zcela nesouhlasím

Komentář ke grafu č. 12

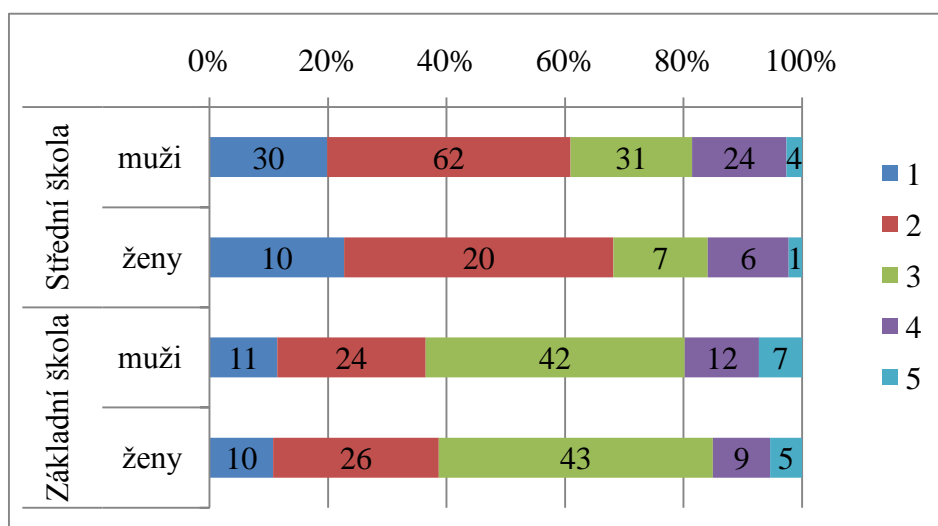
Na tuto položku jsou odpovědi typu **zcela souhlasím** a **souhlasím** zastoupeny jen v minimální míře oproti odpovědím typu **nevím**, **nesouhlasím** a **zcela nesouhlasím**. Na základní škole je u obou pohlaví nejvíce zastoupena odpověď **nevím**. Na střední škole je odpověď **nevím** nejpočetnější pouze u mužů. U žen to je odpověď typu **nesouhlasím**. Tomuto grafu odpovídá tabulka 22 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č. 13

Nelegální drogy jsou mladými lidmi považovány za běžné látky, podobně jako alkohol a tabákové výrobky

1. zcela souhlasím
2. souhlasím
3. nevím
4. nesouhlasím
5. zcela nesouhlasím

Graf 13 Nelegální drogy jsou mladými lidmi považovány za běžné látky, podobně jako alkohol a tabákové výrobky

Legenda ke grafu: 1.zcela souhlasím, 2.souhlasím, 3.nevím, 4.nesouhlasím
5.zcela nesouhlasím

Komentář ke grafu č. 13

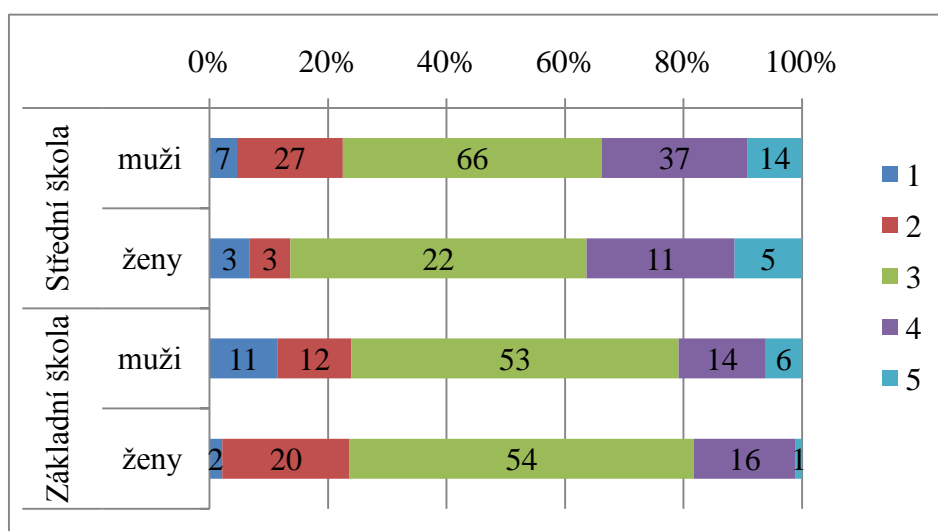
Z grafu vyplývá, že na střední škole respondenti obou pohlaví na tuto položku nejčastěji odpovídali **souhlasím**, naopak na základní škole byla nejčastější odpověď typu **nevím**. Z toho se dá soudit, že respondenti středních škol na nelegální drogy skutečně pohlížejí jako na drogy legální. Tomuto grafu odpovídá tabulka 23 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č. 14

Drogy jsou užívány mladými lidmi jako protest proti systému, ve kterém žijí

1. zcela souhlasím
2. souhlasím
3. nevím
4. nesouhlasím
5. zcela nesouhlasím

Graf 14 Drogy jsou užívány mladými lidmi jako protest proti systému, ve kterém žijí

Legenda ke grafu: 1.zcela souhlasím, 2.souhlasím, 3.nevím, 4.nesouhlasím
5.zcela nesouhlasím

Komentář ke grafu č. 14

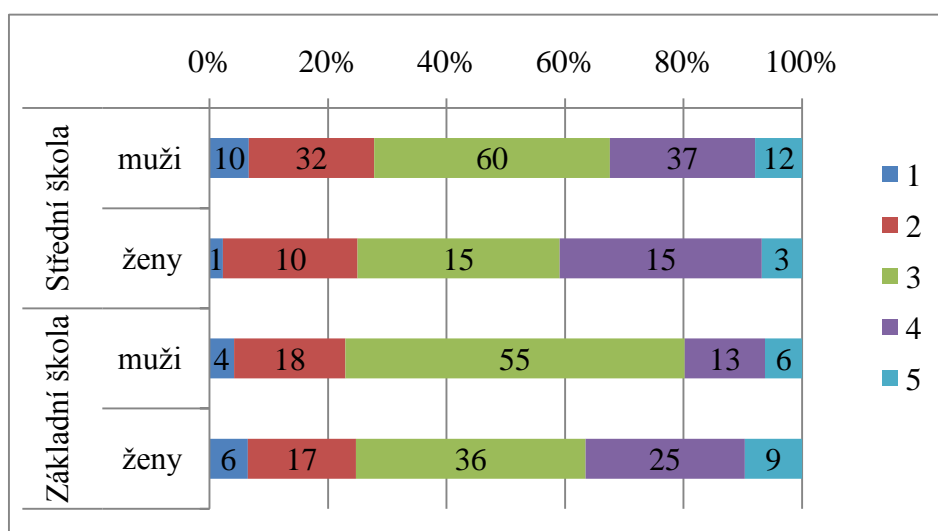
Nejmasivnější odpovědi na tuto položku je odpověď typu **nevím** a to jak na základní škole, tak i na střední škole. Tomuto grafu odpovídá tabulka 24 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č. 15

Mladí lidé užívají drogy, aby snadněji navazovali kontakt se svými vrstevníky

1. zcela souhlasím
2. souhlasím
3. nevím
4. nesouhlasím
5. zcela nesouhlasím

Graf 15 Mladí lidé užívají drogy, aby snadněji navazovali kontakt se svými vrstevníky

Legenda ke grafu: 1.zcela souhlasím, 2.souhlasím, 3.nevím, 4.nesouhlasím
5.zcela nesouhlasím

Komentář ke grafu č. 15

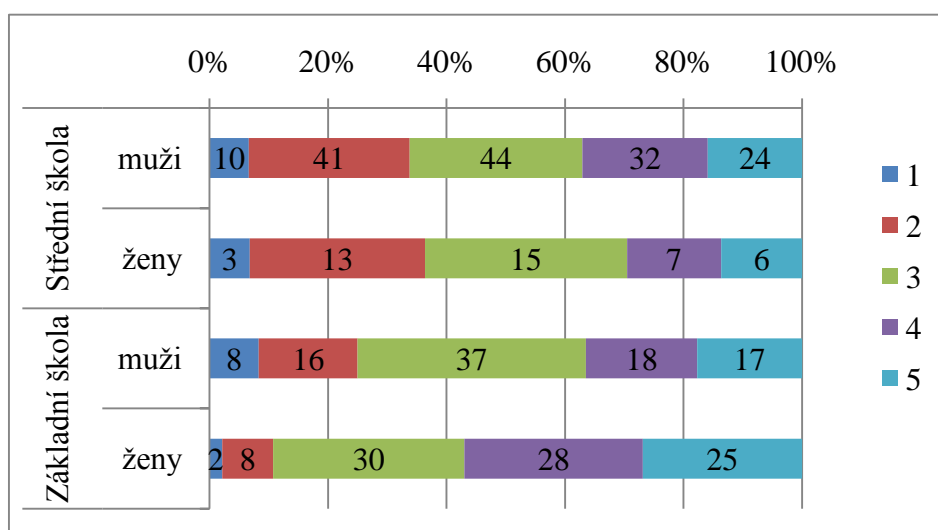
Tak jak na předešlou položku, tak i tady je respondentů základní školy a respondentů mužů střední školy nejpočetněji zastoupena odpověď typu **nevím**. U žen respondentek střední školy jsou nejpočetněji zastoupeny odpovědi typu **nevím** a **nesouhlasím**. Tomuto grafu odpovídá tabulka 25 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č. 16

Drogy jsou užívány ke zlepšení fyzických výkonů

1. zcela souhlasím
2. souhlasím
3. nevím
4. nesouhlasím
5. zcela nesouhlasím

Graf 16 Drogy jsou užívány ke zlepšení fyzických výkonů

Legenda ke grafu: 1.zcela souhlasím, 2.souhlasím, 3.nevím, 4.nesouhlasím
5.zcela nesouhlasím

Komentář ke grafu č. 16

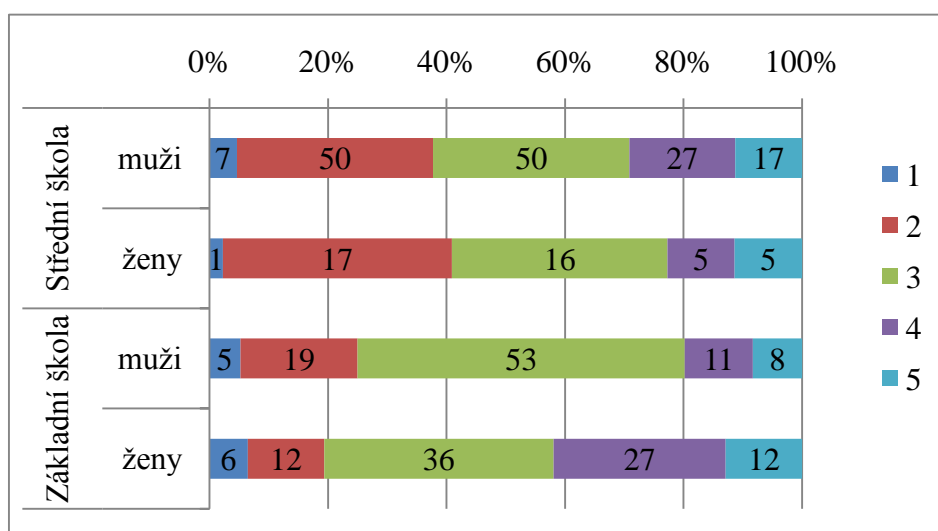
Na tuto položku je u všech respondentů nejpočetnější odpověď typu **nevím**, i když jak je vidět na grafu, ostatní odpovědi u respondentů střední školy jsou jen o málo nižší. U mužů základní školy je četnost odpovědi **nevím** od četnosti ostatních odpovědí dosti vzdálena, kdežto u žen základní školy jsou četnosti odpovědí **nevím**, **nesouhlasím** a **zcela nesouhlasím** v těsném závěsu. Tomuto grafu odpovídá tabulka 26 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č. 17

Drogy slouží ke sblížení mladých lidí v různých společenských skupinách

1. zcela souhlasím
2. souhlasím
3. nevím
4. nesouhlasím
5. zcela nesouhlasím

Graf 17 Drogy slouží ke sblížení mladých lidí v různých společenských skupinách

Legenda ke grafu: 1.zcela souhlasím, 2.souhlasím, 3.nevím, 4.nesouhlasím
5.zcela nesouhlasím

Komentář ke grafu č. 17

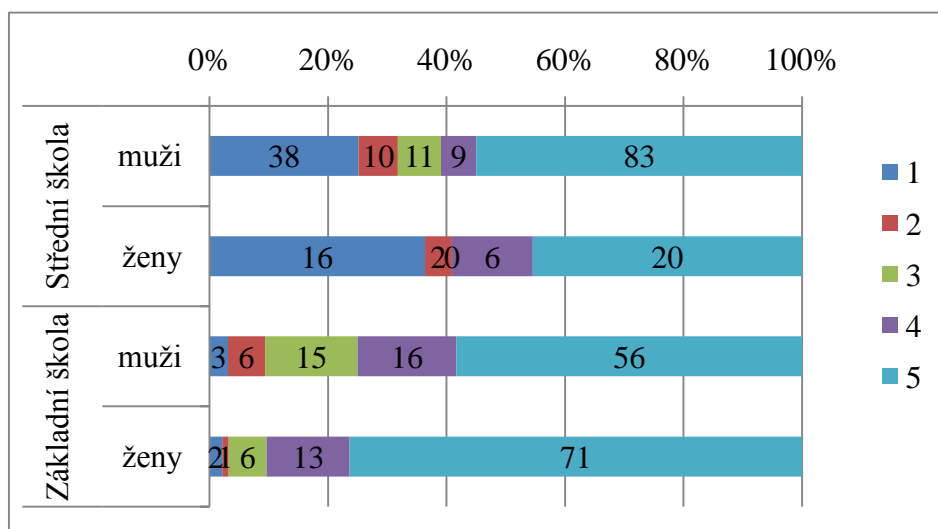
Na tuto položku je četnost odpovědí **souhlasím** a **nevím** u mužů střední školy shodný a u žen střední školy se četnost odpovědí **souhlasím** a **nevím** liší jen jedním hlasem. U mužů a žen základní školy je nejvíce zastoupena odpověď typu **nevím**, kdy u žen se četnosti této odpovědi nejvíce přibližuje četnost odpovědi typu **nesouhlasím**. Tomuto grafu odpovídá tabulka 27 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č.18

Tabákové výrobky kouřím

1. velmi často (každý den)
2. často (dvakrát týdně)
3. někdy (jednou za měsíc)
4. příležitostně (jednou za tři měsíce)
5. nekouřím vůbec

Graf 18 Znáznornění četnosti užívání tabákových výrobků

Legenda ke grafu: 1.velmi často (každý den), 2.často (dvakrát týdně),
3.někdy (jednou za měsíc), 4.příležitostně (jednou za tři měsíce),
5.nekouřím vůbec

Komentář ke grafu č. 18

Nejpočetnější odpovědí respondentů na danou položku je odpověď typu **nekouřím vůbec**. U respondentů střední školy je druhou nejpočetnější odpovědí **velmi často** a u respondentů základní školy je druhou nejpočetnější odpovědí **někdy**. 12 respondentů základní školy odpovědělo, že kouří **velmi často** a **často**. Tomuto grafu odpovídá tabulka 28 v příloze č. 1 diplomové práce.

Tabulka 7 znázorňující kouřící respondenty 2. stupně základní školy

	11		12		13		14		15	
	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne
muži	4	9	9	23	7	9	12	8	8	7
ženy	1	15	4	23	2	16	10	14	5	3

Tabulka 8 znázorňující počty kouřících respondentů na střední škole

	15		16		17		18		19		20		21		23	
	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne
muži	6	9	19	28	22	22	12	17	6	7	1	0	1	0	1	0
ženy	3	1	7	6	4	3	7	6	2	3	0	1	0	0	1	0

Legenda : ano – kouří
 ne – nekouří

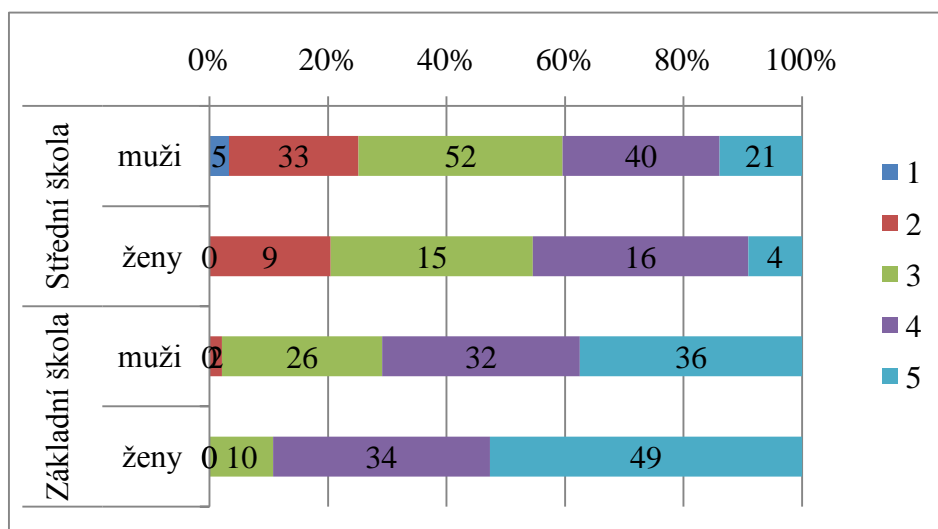
V tabulkách jsou uvedeny počty respondentů základní školy a střední školy podle jejich věku, kteří kouří nebo nekouří tabákové výrobky. Pod položkou **ano**, jsou vždy znázorněni všichni žáci, kteří odpověděli na tuto položku, že kouří **velmi často, často, někdy a příležitostně**. Pod položkou **ne** jsou počty žáků, kteří uvedli, že **nekouří vůbec**.

Položka č.19

Alkoholické nápoje konzumuji

1. velmi často (každý den)
2. často (dvakrát týdně)
3. někdy (jednou za měsíc)
4. příležitostně (jednou za tři měsíce)
5. nepiji vůbec

Graf 19 Znárodnění četnosti konzumace alkoholických nápojů

Legenda ke grafu: 1.velmi často (každý den), 2.často (dvakrát týdně),
3.někdy (jednou za měsíc), 4.příležitostně (jednou za tři měsíce),
5.nepiji vůbec

Komentář ke grafu č. 19

Graf nám ukazuje, že na základní škole jsou pouze dva respondenti muži, kteří uvedli, že konzumují alkohol **často**, kdežto na střední škole to je již 42 respondentů jak mužů tak žen a 5 respondentů mužů, kteří konzumují alkohol **velmi často**. Tomuto grafu odpovídá tabulka 29 v příloze č. 1 diplomové práce.

Tabulka 9 znázorňující počty respondentů na 2 .stupni základní školy konzumujících alkohol

	11		12		13		14		15	
	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne
muži	6	7	14	18	9	7	18	2	13	2
ženy	3	13	12	15	9	9	15	9	5	3

Tabulka 10 znázorňující počty respondentů střední školy konzumujících alkohol

	15		16		17		18		19		20		21		23	
	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne
muži	12	3	35	12	39	5	28	1	13	0	1	0	1	0	1	0
ženy	3	1	12	1	7	0	12	1	4	1	1	0	0	0	1	0

Legenda : ano – konzumují alkohol
ne – nekonzumují alkohol

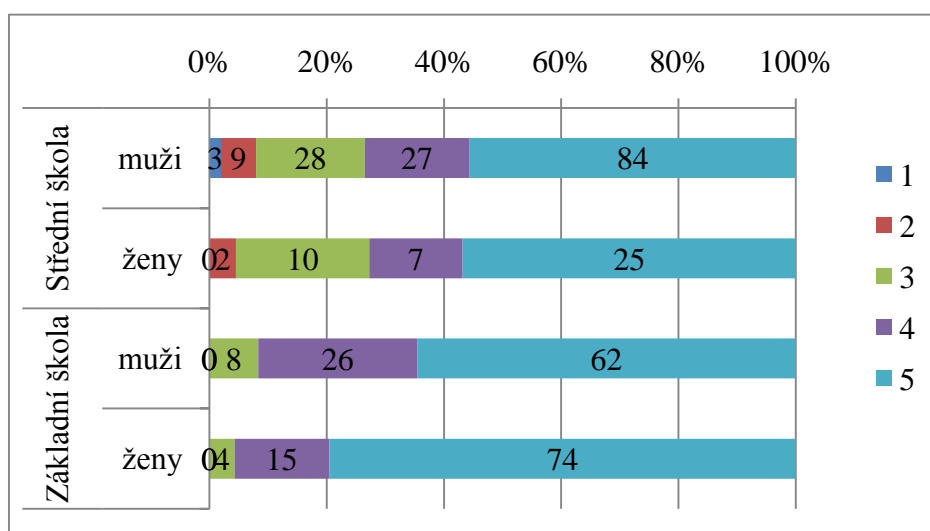
V tabulkách jsou uvedeny počty respondentů základní školy a střední školy podle jednotlivých roků, kteří konzumují nebo nekonzumují alkoholické výrobky. Pod položkou **ano**, jsou vždy znázorněni všichni respondenti, kteří odpověděli na tuto položku, že konzumují alkohol **velmi často, často, někdy a příležitostně**. Pod položkou **ne** jsou počty respondentů, kteří uvedli, že **alkohol nekonzumují vůbec**.

Položka č.20

O experimentování s nelegálními drogami, jako je marihuana, hašiš a jiné, uvažuji

1. velmi často
2. často
3. příležitostně
4. zatím jsem neuvažoval
5. zásadně ho odmítám

Graf 20 Počty respondentů uvažující o experimentování s nelegálními drogami, jako je marihuana, hašiš a jiné

Legenda ke grafu: 1.velmi často, 2.často, 3.příležitostně, 4.zatím jsem neuvažoval, 5. zásadně ho odmítám

Komentář ke grafu č. 20

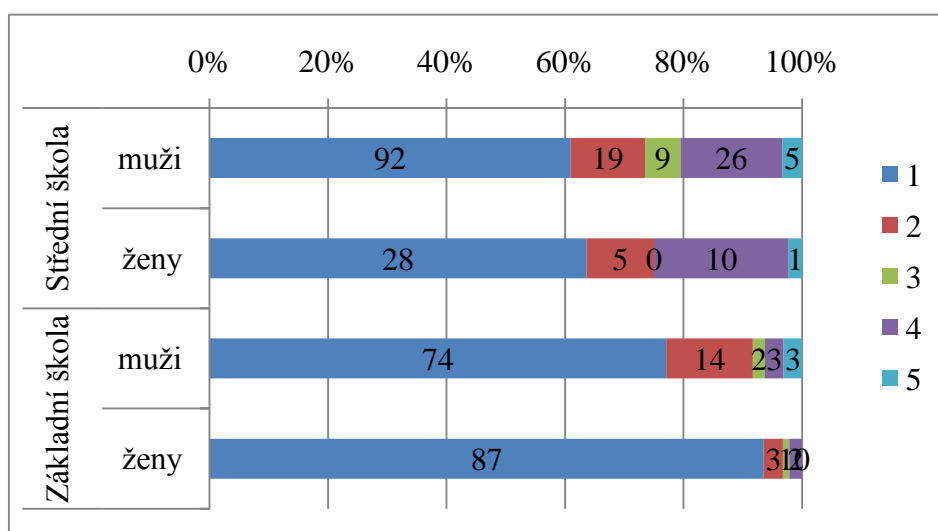
Graf nám ukazuje, že o experimentování s nelegálními drogami uvažuje na základní škole pouze 12 respondentů, kdežto na střední škole to je již 52 respondentů. Tomuto grafu odpovídá tabulka 30 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č.21

Nelegální drogu (marihuana, hašiš, LSD, heroin a jiné) jsem

1. ještě nevyzkoušel
2. vyzkoušel jednou, ale nespnilo to mé očekávání
3. vyzkoušel jednou a splnilo to mé očekávání
4. vyzkoušel vícekrát
5. běžně užívám

Graf 21 Četnost respondentů zkoušejících a odmítajících nelegální drogu (marihuana, hašiš, LSD, heroin a jiné)

Legenda ke grafu: 1.ještě nevyzkoušel, 2.vyzkoušel jednou, ale nespnilo to respondentovo očekávání, 3.vyzkoušel jednou a splnilo to očekávání, 4.vyzkoušel vícekrát, 5.běžně užívá

Komentář ke grafu č. 21

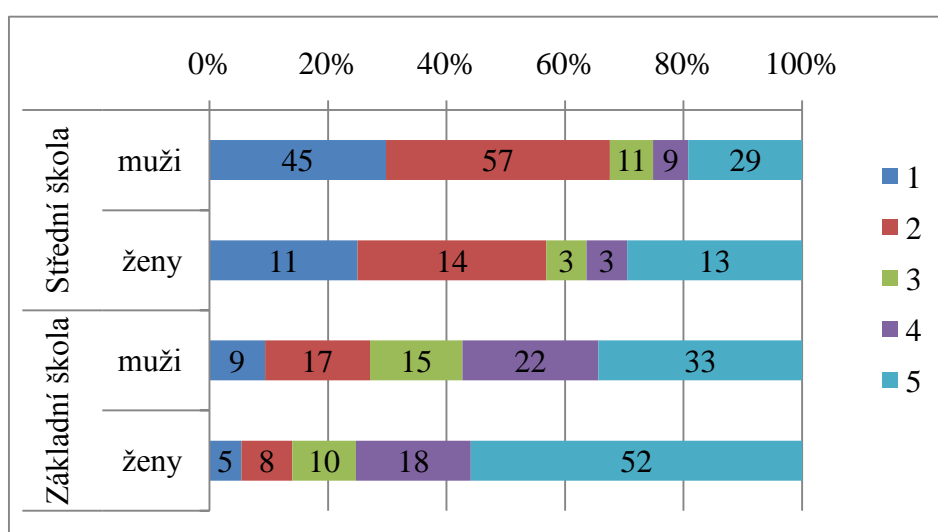
Tento graf nám ukazuje, že maximální odpověď všech respondentů na tuto položku je odpověď typu **ještě nevyzkoušel**. Taky nám ovšem ukazuje, že už na základní škole jsou respondenti, kteří jednu z uvedených drog vyzkoušeli a dokonce ji běžně užívá. Tomuto grafu odpovídá tabulka 31 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č.22

V případě, že mám o drogu zájem, je můj přístup k ní

1. velmi snadný
2. snadný
3. nesnadný
4. obtížný
5. zcela nemožný

Graf 22 Zobrazení možnosti respondenta získat drogu

Legenda ke grafu: 1.velmi snadný, 2.snadný, 3.nesnadný, 4.obtížný,
5.zcela nemožný

Komentář ke grafu č. 22

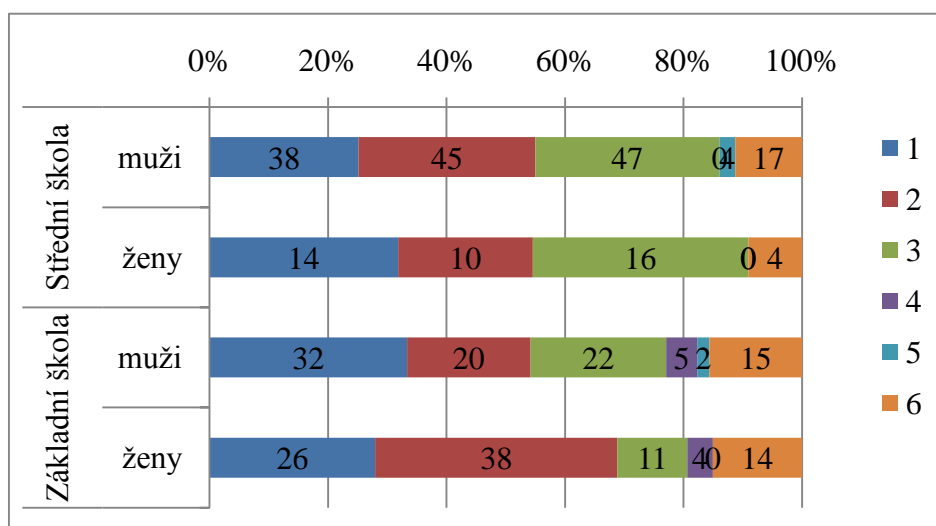
Z grafu vyplývá, že u respondentů základní školy je přístup k droze obtížnější než u respondentů střední školy. Tomuto grafu odpovídá tabulka 32 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č.23

Informace o nelegálních drogách mi zprostředkovávají/zpřístupňují

1. média (televize, rozhlas, noviny)
2. internet
3. kamarádi a vrstevníci
4. knihy
5. vlastní experimenty
6. jiní lidé

Graf 23 Znárodnění institucí, které zprostředkovávají respondentům informace o nelegálních drogách

Legenda ke grafu: 1.média, 2.internet, 3.kamarádi a vrstevníci, 4.knihy, 5.vlastní experimenty, 6.jiní lidé

Komentář ke grafu č. 23

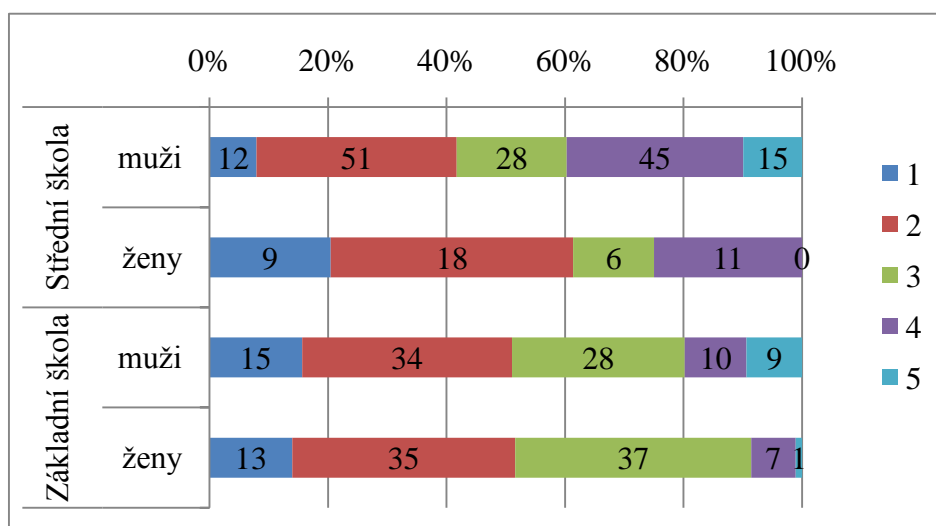
Z grafu vyplývá, že na základní škole respondentům ženám informace o nelegálních drogách nejvíce zprostředkovává **internet** a respondentům mužům **média**. Na střední škole respondentům ženám a mužům tyto informace nejvíce zprostředkovávají **kamarádi a vrstevníci**. Tomuto grafu odpovídá tabulka 33 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č.24

Myslíte si, že časté užívání alkoholu a tabákových výrobků jako legálních drog může vést k pozdějšímu užívání drog nelegálních?

1. zcela určitě
2. myslím si, že ano
3. nevím
4. myslím si, že ne
5. v žádném případě

Graf 24 Četnost respondentů vyjadřujících se k legálním drogám jako k drogám startovacím

Legenda ke grafu: 1.zcela určitě, 2.myslím, že ano, 3.nevím, 4.myslím si, že ne, 5.v žádném případě

Komentář ke grafu č. 24

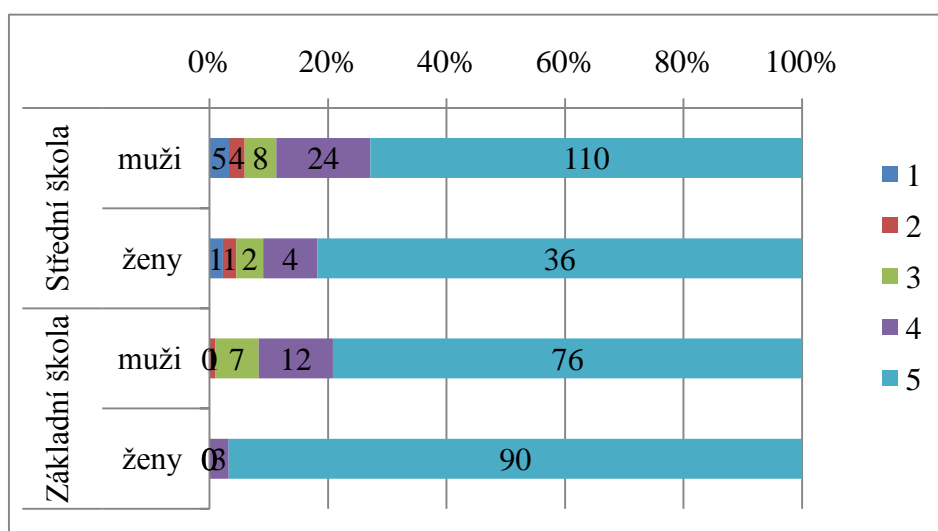
Nejpočetnější odpovědí na tuto položku u všech respondentů střední školy byla odpověď **myslím, že ano**. U respondentů mužů na základní škole byla tato odpověď rovněž nejpočetnější a u žen byla nejpočetnější odpověď **nevím** a hned za ní odpověď **myslím, že ano**. Tomuto grafu odpovídá tabulka 34 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č.25

Konopné drogy, jako jsou marihuana, hašiš, hašišový olej, užívám

1. velmi často (každý den)
2. často (i třikrát týdně)
3. málo (jednou za měsíc)
4. pouze příležitostně
5. neužívám vůbec

Graf 25 Četnost respondentů užívající konopné drogy, jako jsou marihuana, hašiš, hašišový olej

Legenda ke grafu: 1.velmi často (každý den), 2.často (i třikrát týdně),
3.málo (jednou za měsíc), 4.pouze příležitostně,
5.neužívám vůbec

Komentář ke grafu č. 25

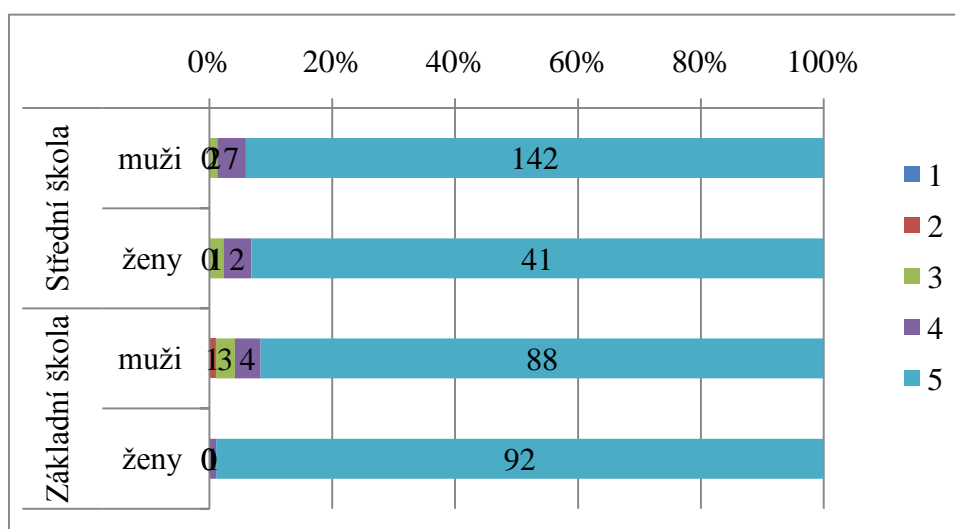
Zde je vidět, že nejpočetnější odpovědí u všech respondentů je odpověď typu **neužívám vůbec**. Dále je vidět, že už na základní škole někteří respondenti tyto drogy, i když někteří jen příležitostně, užívají. Na střední škole jsou tato čísla pochopitelně větší. Tomuto grafu odpovídá tabulka 35 v příloze č. 1 diplomové práce.

Položka č.26

Jiné nelegální drogy, jako jsou heroin, pervitin, LSD, extáze a jiné, užívám

1. velmi často (každý den)
2. často (i třikrát týdně)
3. málo (jedenkrát za měsíc)
4. pouze příležitostně
5. neužívám vůbec

Graf 26 Četnost respondentů užívajících jiné nelegální drogy, jako jsou heroin, pervitin, LSD, extáze a jiné

Legenda ke grafu: 1.velmi často (každý den), 2.často (i třikrát týdně),
3.málo (jedenkrát za měsíc), 4.pouze příležitostně,
5.neužívám vůbec

Komentář ke grafu č. 26

Graf nám ukazuje, že četnost odpovědi **neužívám vůbec** je u respondentů základní a střední školy zastoupena skoro v maximální míře. Dále je vidět, že u respondentů mužů na základní škole jsou jedinci, kteří takovéto drogy užívají a je zarážející, že jich je více než jedinců u mužů na střední škole. Tomuto grafu odpovídá tabulka 36 v příloze č. 1 diplomové práce.

3 Interpretace cílů výzkumu

Celkovým cílem výzkumu bylo zjistit, jaký postoj zaujímá současná mládež k legálním a nelegálním drogám s ohledem na věkové rozdělení sledované skupiny. Tento cíl byl dále rozdělen na čtyři dílčí cíle:

1. Zjistit, jaké postoje mají žáci základních škol a studenti středních škol k drogám

Respondenti muži na základní škole si nejčastěji myslí, že k užívání drog mladí lidé nepotřebují žádný zvláštní důvod popřípadě je k tomuto vede počáteční zvědavost.

Respondenti ženy na základní škole si nejčastěji myslí, že příčinou užívání drog je odstranění úzkosti a strachu, zvědavost a nebo neexistuje žádný zvláštní důvod.

Respondenti muži na střední škole si nejčastěji myslí, že příčinou užívání drog je nadbytek nevyužitého volného času, sblížení mladých lidí v různých společenských skupinách, odstranění zábran mezi lidmi opačného pohlaví, počáteční zvědavost popřípadě bez zvláštního důvodu, drogy pomáhají uživateli vyrovnat se s těžšími životními situacemi a odstraňují zábrany mezi lidmi opačného pohlaví. Dále můžeme říct, že tito respondenti považují nelegální drogy za běžné látky, jako drogy legální (alkohol, tabák).

Respondenti ženy na střední škole si nejčastěji myslí, že příčinou užívání drog je odstranění úzkosti a strachu, pomoc při vyrovnávání se s těžšími životními situacemi, odstranění zábran mezi lidmi opačného pohlaví, sblížení mladých lidí v různých společenských skupinách, počáteční zvědavost popřípadě bez zvláštního důvodu. Drogy považují za běžné látky jako je alkohol a tabákové výrobky.

2. Zjistit, kolik respondentů uvažuje o experimentování s nelegální drogou

Bylo zjištěno, že:

- z 96 respondentů mužů na základní škole jich 34 uvažuje o experimentu s nelegální drogou
- z 93 respondentů žen na základní škole jich o experimentu s nelegální drogou uvažuje 19
- ze 151 respondentů mužů střední školy jich 67 o experimentu s nelegální drogou uvažuje
- ze 44 respondentů žen na střední škole jich o experimentu s nelegální drogou uvažuje 19

3. Zjistit, které legální drogy (alkohol nebo tabákové výrobky) jsou mládeži nejčastěji užívány

Vyhodnocením odpovědí v dotazníku bylo zjištěno, že nejčastější užívanou legální drogou je u všech respondentů jednoznačně alkohol. Na střední škole se u respondentů mužů a žen výsledky v konzumaci alkoholu velice přibližují 100 %.

4. Zjistit, jaký je pro sledovanou skupinu zdroj informací v oblasti drog a k drogám samotným

K tomuto cíli bylo z dotazníku zjištěno, že muži respondenti základní školy získávají nejčastěji informace k drogám z médií a respondenti ženy základní školy tyto informace získávají z internetu. Muži a ženy respondenti střední školy nejčastěji získávají informace v oblasti drog od kamarádů a vrstevníků. Z dotazníku bylo zjištěno, že samotný přístup k drogám je u respondentů základní školy obtížný nebo zcela nemožný, kdežto u respondentů střední školy je přístup k droze velmi snadný nebo snadný.

5. Zjistit, zda legální drogy, jako jsou alkohol a tabákové výrobky, mohou být respondenty považovány za „startovací drogy“

Respondenti základní a střední školy považují konzumaci alkoholu a kouření tabákových výrobků jako jednu z možných variant budoucího užívání drog. Ovšem u respondentů mužů střední školy byla souhlasná a nesouhlasná odpověď na otázku startovacích drog v poměru 63 k 60 hlasům z čehož se dá

usoudit, že téměř polovina respondentů tento názor na alkohol a tabákové výrobky jako startovací drogy nesdílí.

3.1 Zhodnocení hypotéz

Hypotéza 1:

Zkušenosti s nelegální drogou má více studentů na středních školách než žáků na základních školách.

Hypotéza se potvrdila. Respondenti střední školy mají větší zkušenosti s nelegální drogou než respondenti základní školy. Na tuto hypotézu respondenti odpovídali v položkách 21, 25 a 26, přičemž pouze v položce 26 převažovali v kladných odpovědích respondenti muži základní školy nad všemi respondenty střední školy.

Hypotéza 2:

Chlapci experimentují s drogami častěji než dívky.

Hypotéza se potvrdila. Celkový součet kladných odpovědí respondentů mužů základní a střední školy je větší než celkový součet kladných odpovědí žen. Při vyhodnocení jednotlivých položek ovšem vyšlo najevo, že v položce č.18 a 19 kladné odpovědi respondentek žen střední školy převyšovaly kladné odpovědi ostatních respondentů. Na tuto hypotézu respondenti odpovídali v položkách 18, 19, 21, 25 a 26.

Hypotéza 3:

Kamarádi a vrstevníci jsou významnějším zdrojem informací o drogách než ostatní jednotlivé skupiny zdrojů (médiá, internet, knihy, vlastní experimenty, jiní lidé)

Hypotéza se z části potvrdila. Pro respondenty střední školy jsou kamarádi a vrstevníci největším zdrojem informací. Pro respondenty ženy na základní škole je nejvýznamnějším zdrojem informací o drogách internet a pro muže respondenty základní školy jsou nejvýznamnějším zdrojem informací o drogách média. Na tuto hypotézu respondenti odpovídali v položce 23.

Hypotéza 4:

Užívání tabákových výrobků a alkoholických nápojů je méně časté u žáků základních škol než u studentů středních škol.

Hypotéza se potvrdila. Kladné odpovědi respondentů mužů a žen základní školy nepřevyšují kladné odpovědi respondentů mužů a žen střední školy. Na tuto hypotézu respondenti odpovídali v položce č.18 a 19.

Závěr

Problematika drog u mládeže je rozsáhlá a nebylo možné ji v této práci detailně a beze zbytku obsáhnout. Zaměřil jsem se proto na zjištění postoje mládeže k drogám a na jejich zkušenosti s legálními a nelegálními drogami.

Vyhodnocením stanovených hypotéz a dílčích úkolů u respondentů druhého stupně základní a střední školy v třinecko – jablunkovském regionu jsem zjistil, že s legálními drogami jako je alkohol a tabákové výrobky mají zkušenosti již žáci na základní škole. Na střední škole byla zjištěna konzumace alkoholu téměř u všech respondentů a užívání tabákových výrobků téměř u poloviny dotazovaných respondentů. Pro prevenci jsou také velmi důležitá zjištěná fakta, že na střední škole je přístup k samotné droze, dle mínění víc než poloviny respondentů, snadný. Je zarážející, že snadný přístup k droze samotné uvedlo i několik respondentů mužů a žen na základní škole. Skutečnost, že mladí lidé uvažují o elementární zkušenosti s drogou jsou evidentní a směrodatné pro další prevenci zvláště mezi mládeží. K roli alkoholu a tabákových výrobků jako „startovacích drog“ přistupovali respondenti obou škol většinou se souhlasným stanoviskem.

Ze studovaného materiálu i na základě výsledků provedeného výzkumu se domnívám, že primární prevence by se měla provádět podle cílových skupin, které by byly vytvořeny na základě věkových a pohlavních zvláštností. Za účinnou prevenci pokládám takovou činnost, která vychází z názorů mladých lidí na experimentování s drogou. Jestliže tito mladí lidé nejvíce uvažují o konzumaci drog z důvodů odstranění zábran mezi opačnými pohlavími, bylo by účinné působit právě v této oblasti a posilovat sebevědomí a sebepojetí těchto mladých lidí s tím, že ke sbližování s osobou druhého pohlaví není třeba konzumace drog. Je také nezbytné zvýšit úsilí v prevenci proti užívání alkoholických nápojů a kouření tabákových výrobků. Toto úsilí by mělo být paralelní se snahou celé společnosti snížit stávající toleranci, zejména pak rodičů a školy, k užívání těchto látek dospívajícími. V neposlední řadě by bylo v rámci prevence účinné zasvětit a posléze zapojit rodičovskou veřejnost do celé protidrogové problematiky.

SEZNAM LITERATURY

Monografické publikace

1. DOLEŽAL, Jiří X. *Jak se berou drogy*. 1.vydání. Praha : Formát, 1998. 176 s. ISBN 80-86155-11-0.
2. GANERI, Anita. *Drogy : Od extáze k agonii*. 1. vydání. Praha : AMULET, 2001. 152 s. ISBN 80-86299-70-8.
3. GAVOR, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 94. publikace. Brno : Paido, 2000. 208 s. ISBN 80-85931-79-6.
4. KOMOROUS, Jiří. *Lovci Smrti*. 6926. publikace. Praha : NAŠE VOJSKO, s.r.o., 2009. 248 s. ISBN 978-80-206-1008-9.
5. KRAUS, Blahoslav; HRONCOVÁ, Jolana. *Sociální patologie*. první. Hradec Králové : Gaudeamus, 2007. 325 s. ISBN 978-80-7041-896-3.
6. LINHART, Jiří a kolektiv. *Slovník cizích slov pro nové století*. Litvínov : Dialog, 2004. 415 s. ISBN 80-85843-61-7.
7. MARHOUNOVÁ, Jana; NEŠPOR, Karel. *Alkoholici, feťáci a gambleři*. 1.vyd. Praha : Empatie, 1995. 112 s. ISBN 80-901618-9-8.
8. MEČÍŘ, DRSC., Prof.MUDr.Jan . *Zneužívání alkoholu a nealkoholových drog u mládeže*. 1. vydání. Praha : Avicenum, zdravotnické nakladatelství n.p., 1990. 160 s. ISBN 08-005-90.
9. NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost*. 1.vydání. Praha : Portál, 2000. 152 s. ISBN 80-7178-432-X.
10. PRESL, Jiří *Praktické rady lékaře*, svazek 9. 1. vyd. Praha : MAXDORF, Edice MEDICA, 1995, ISBN 80-85800-25-X.
11. ZIMMEROVÁ, Lynn; MORGAN, John P. *Marihuana : mýty a fakta*. 1.vydání. Praha : Volvox Globator, 2003. 243 s. ISBN 80-7207-463-6.

Zákony

Česká republika. Trestní zákon. In *Sbírka zákonů*. 1961, 65, s. 467 - 512.

Česká republika. Zákon České národní rady o přestupcích. In *Sbírka zákonů*. 1990, 35, s. 810 - 826.

Česká republika. Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. 2009, 11, s. 354 - 464. ISSN 1211-1244.

Česká republika. Zákon 271/2007. In *Sbírka zákonů*. 2007, 87, s. 3324 - 3325. ISSN 1211-1244.

Internetové stránky

<http://www.drogy-info.cz/>

<http://www.drogovaporadna.cz/>

<http://www.dds.winet.cz/prevence.htm>

http://toxi-k.wz.cz/drogy/prev_cr.htm

<http://www.mvcr.cz/clanek/sbirka-zakonu-stejnopisy-sbirky-zakonu.aspx>

<http://www.msmt.cz/socialni-programy/strategie-prevence-socialne-patologickych-jevu-u-deti-a>

<http://chytrak.chytry.cz/rozdeleni.html>

<http://www.about-drugs.estranky.cz/stranka/ceny-a-prodej-drog>

http://www.drogy.net/clanek/jdou-jdou-tou-balkanskou-cestou_2010_01_12.html

Brožury

PRESL, Jirí *Drogy : Poznej svého nepřítele*. Praha : Medea Kultur, rok neuveden. 28 s.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Tabulky

Tab 11 Příčinou užívání drogy je nadbytek nevyužitého volného času

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	26	56	25	31	13
	ženy	3	15	3	16	7
Základní škola	muži	14	27	33	13	9
	ženy	18	29	33	9	4

Tab 12 Drogy se užívají za účelem odstranění úzkosti a strachu

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	5	44	53	34	15
	ženy	2	17	10	11	4
Základní škola	muži	11	21	35	17	12
	ženy	15	35	29	8	6

Tab 13 Umělci a celebrity užívají drogy pro lepší představitost a pro povzbuzení organismu k lepším výkonům

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	16	39	64	16	16
	ženy	5	13	15	8	3
Základní škola	muži	11	23	33	17	13
	ženy	4	30	33	17	9

Tab 14 Drogy pomáhají řešit osobní problémy

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	7	16	25	46	57
	ženy	1	5	6	14	18
Základní škola	muži	4	7	18	27	40
	ženy	1	8	15	30	39

Tab 15 Užívání drog pomáhá získat uznání a obdiv vrstevníků

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	7	21	40	35	48
	ženy	2	2	6	14	20
Základní škola	muži	7	11	29	25	24
	ženy	6	8	17	27	35

Tab 16 Drogy uživatelům pomáhají vyrovnat se s těžšími životními situacemi

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	8	47	45	31	20
	ženy	2	18	5	9	10
Základní škola	muži	11	20	27	20	18
	ženy	5	15	33	24	16

Tab 17 Drogy uživatelé pomáhají vyrovnat se s negativními změnami ve společenském životě

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	3	34	70	28	16
	ženy	2	7	15	13	7
Základní škola	muži	6	19	42	14	15
	ženy	2	11	51	23	6

Tab 18 Drogy odstraňují zábrany mezi lidmi opačného pohlaví

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	15	53	45	22	16
	ženy	9	11	7	8	9
Základní škola	muži	4	18	47	9	18
	ženy	5	13	36	23	16

Tab 19 Drogy odstraňují fyzické problémy jako jsou bolest, nevolnost, apod.

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	23	44	51	25	8
	ženy	3	14	18	5	4
Základní škola	muži	6	17	43	13	17
	ženy	5	11	43	12	22

Tab 20 Mladí lidé mohou začít brát drogy ze zvědavosti

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	54	79	12	3	3
	ženy	22	19	1	1	1
Základní škola	muži	33	42	13	6	2
	ženy	30	42	13	5	3

Tab 21 Mladí lidé mohou užívat drogy bez zvláštního důvodu

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	28	77	29	12	5
	ženy	13	21	6	3	1
Základní škola	muži	9	33	28	13	13
	ženy	16	37	31	6	3

Tab 22 Drogy se užívají pro zvýšení soustředění a pozornosti

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	6	14	56	44	31
	ženy	3	3	12	17	9
Základní škola	muži	4	10	31	27	24
	ženy	1	2	34	30	25

Tab 23 Nelegální drogy jsou mladými lidmi považovány za běžné látky, podobně jako alkohol a tabákové výrobky

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	30	62	31	24	4
	ženy	10	20	7	6	1
Základní škola	muži	11	24	42	12	7
	ženy	10	26	43	9	5

Tab 24 Drogy jsou užívány mladými lidmi jako protest při systému, ve kterém žijí

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	7	27	66	37	14
	ženy	3	3	22	11	5
Základní škola	muži	11	12	53	14	6
	ženy	2	20	54	16	1

Tab 25 Mladí lidé užívají drogy, aby snadněji navazovali kontakt se svými vrstevníky

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	10	32	60	37	12
	ženy	1	10	15	15	3
Základní škola	muži	4	18	55	13	6
	ženy	6	17	36	25	9

Tab 26 Drogy jsou užívány ke zlepšení fyzických výkonů

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	10	41	44	32	24
	ženy	3	13	15	7	6
Základní škola	muži	8	16	37	18	17
	ženy	2	8	30	28	25

Tab 27 Drogy slouží ke sblížení mladých lidí v různých společenských skupinách

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	7	50	50	27	17
	ženy	1	17	16	5	5
Základní škola	muži	5	19	53	11	8
	ženy	6	12	36	27	12

Tab 28 Znárodnění četnosti užívání tabákových výrobků

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	38	10	11	9	83
	ženy	16	2	0	6	20
Základní škola	muži	3	6	15	16	56
	ženy	2	1	6	13	71

Tab 29 Znárodnění četnosti konzumace alkoholických nápojů

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	5	33	52	40	21
	ženy	0	9	15	16	4
Základní škola	muži	0	2	26	32	36
	ženy	0	0	10	34	49

Tab 30 Počty respondentů uvažující o experimentování s nelegálními drogami, jako je marihuana, hašiš a jiné

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	3	9	28	27	84
	ženy	0	2	10	7	25
Základní škola	muži	0	0	8	26	62
	ženy	0	0	4	15	74

Tab 31 Četnost respondentů zkoušejících a odmítajících nelegální drogu (marihuana, hašiš, LSD, heroin a jiné)

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	92	19	9	26	5
	ženy	28	5	0	10	1
Základní škola	muži	74	14	2	3	3
	ženy	87	3	1	2	0

Tab 32 Zobrazení možnosti respondenta získat drogu

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	45	57	11	9	29
	ženy	11	14	3	3	13
Základní škola	muži	9	17	15	22	33
	ženy	5	8	10	18	52

Tab 33 Znárodnění institucí, které zprostředkovávají informace o nelegálních drogách

		1	2	3	4	5	6
Střední škola	muži	38	45	47	0	4	17
	ženy	14	10	16	0	0	4
Základní škola	muži	32	20	22	5	2	15
	ženy	26	38	11	4	0	14

Tab 34 Četnost respondentů vyjadřujících se k legálním drogám jako
k drogám startovacím

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	12	51	28	45	15
	ženy	9	18	6	11	0
Základní škola	muži	15	34	28	10	9
	ženy	13	35	37	7	1

Tab 35 Četnost respondentů užívajících konopné drogy, jako jsou marihuana,
hašiš, hašišový olej

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	5	4	8	24	110
	ženy	1	1	2	4	36
Základní škola	muži	0	1	7	12	76
	ženy	0	0	0	3	90

Tab 36 Četnost respondentů užívajících jiné nelegální drogy, jako jsou heroin,
pervitin, LSD, extáze a jiné

		1	2	3	4	5
Střední škola	muži	0	0	2	7	142
	ženy	0	0	1	2	41
Základní škola	muži	0	1	3	4	88
	ženy	0	0	0	1	92

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Martin Strumienský
Katedra:	Pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Linda Švrčinová.
Rok obhajoby:	2010

Název práce:	Mládež a drogy
Název v angličtině:	Youth and drugs
Anotace práce:	Cílem diplomové práce bylo přiblížit problematiku mládeže a jejího vztahu k drogám. Vzhledem k rozsáhlosti problematiky je tato diplomová práce zaměřena hlavně na porovnání situace na základní a střední škole v třinecko – jablunkovském regionu
Klíčová slova:	Droga, prevence, závislost, legální, nelegální
Anotace v angličtině:	The aim of the degree work was to get closer the problems of young people and their relationship to drugs. Owing to wideness of the problems the degree work has mainly been focused on comparing situation at a primary and secondary school in the region of Třinec – Jablunkov
Klíčová slova v angličtině:	Drug, prevention, addiction, legal, illegal
Přílohy vázané v práci	Příloha č.1 - tabulky
Rozsah práce:	77 stran
Jazyk práce:	Čeština